БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 257 (11243)
1966 оной
октябриин 30,
воскресени

сэн 2 мүнгэн

„Эрдэм“ совхозой үүсхэл дэмжэе!

СОВХОЗ—МЯХА, ҺҮНЭЙ ФАБРИКА

МАНАЙ ОРОН дотор совет засагай мандаһан һайндэрые ажалай ...э бэлэгүүдээр угтаха гээшэ ...ц зоной заншал болошонхой. ...ии үдэрэй үнгэрхэлөөр лэ ка...арь дээрэ: «Агуу ехэ Октябрин социалис революциин табин жэл» гэһэн үгэнүүд аржы...ь. Иимэл хадань хото, хүдөө ...гүй ажалай мүрысөөнэй ...шэнэ хүсэтэйгөөр эбхэржэ ...ха юм. Энэмнай ойн баярай ...ысөөн захалба гээшэ.

Бидэнэр үдэр бүри ажалша зо...дунда ябанабди. Манай совхо... коллективые Эхэ орон дото... абажа харахада, далайн нэгэ ...ал болобошье, арга боломжо ...эй, олон зоной хэрэгтэ нэмэри ...улжа шадаха хүсэн байна. ...ө үедэ ажалша хүнүүд ойн ...эй жэлдэ хэхэ юумэн тухай...хөөрэлдэнэ, республика дото... мүрысөөнэй ошо сасаруулһан ...м» совхозой, Зэдын Ленинэй ...жэтэ колхозой социалис ...ануудтай танилсана, зүбшэн ...нэ.

Иимэ зохид үе сагта манай сов... дотор баһал ойн баярай мүры... эршэлдэжэ захалба. Уялга... ...ай бата үндэһэ һууритай. ...ша оние байгаалиин улари... талаар зохид таатай жэл гэ... бэшэ. Тиигэбэшье совхозой ...ектив энэ жэлдэ гектарай ... центнер таряа хуряажа, ... жэлэйхиһээ ургасаяа 2,3 ...нерээр дээшэлүүлжэ ша... Энээнэй ашаар байгша ондо ... мянган центнер таряан ам...алгдаба. Иимэ ехэ таряан сов... болоһоороошье абтаагүй.

...ршэл ехэтэй, эмхидхэхы ша...ритай бригадирнууд Р. А. Пе...ников, П. К. Корытов, С. Н. ...тов, В. В. Власов гэгшэдэй ...аг бригаданууд ороохо та...ай баян ургаса абахада гол ...и байгаа.

...вхозой малшадшье һайнаар ...лжэ байна. Гүрэндэ мал ажа... продуктнуудые худалдаха жэ... түсэб гурбан һараар урид ...гэдээ. **Совхознай жэлэй тү...эр 26 мянган центнер һү гү...э тушааха байбал, мүнөө үедэ ...нээ 27.500 центнертэ хүр...эй. Бэлэдхэлэй пунктда ...00 центнер мяхан тушаагда... жэлэй түсэб 4 мянган цент...эр дээшэлбэ. Эхэ орондоо ...00 мянган үндэгэн тушаагдаа.**

Манай совхоз шубуунай мяха, ...э абаха гол шэглэлтэй ажахы ... тоотой. Тиигэбэшье гансахан ... һалбаряа хараад һуунгүй, ур...ндаал адли ороохо таряа, ма... тэжээл ехээр бэлэдхэжэ аба... алууһа малаа олошоруулхые ...боно. **1967 ондо адагынь 85 ...ян центнер таряа, тэрэ тоо... 50 мянган центнер шэниисэ ...ажа абаха, мүн 20 мянган ...нтнер хартаабха, 25 мянган ... силос, 56 мянган центнер ...о бэлэдхэжэ абаха зорилго ур... табинхай.**

Иимэ амжалта бэлэхэнээр ерэ...үй гэжэ бидэнэр мэдэнэбди. ...шаар оролдоогүй һаа, һанаһан... хүрэхэнь бэрхэтэй. Илангаяа ...рай тарилгада эрхимээр бэл... хэрэгтэй. Ерэхэ жэлэй урга... ...в нүлөөлхөөр. **20 мянган тон...наг шэбхэ, 10 мянган тонно ... минеральна үтэгжүүлгэ хоё... холисо хэрэглэгдэхэ.** Мүн ми...ральна үтэгжүүлгэ, аммиагтай ...н адагынь 2000 гектарта оруу...даха. Самолёдоор хоро сасажа, ...таг үбһэн үгы хэглэхэ. Ойн ...рай жэлдэ 250 гектар шэнэ ...р ашаглалгада оруулхабди.

Сабшалан һайжаруулха талаар горитой хүдэлмэри хэгдэхээр хараалагданхай. 500 гектар сабшалан борнойлотдохо, хүрьһэнь соологдохо, 150 гектар нуга сабшалан хахалагдажа, нотооной үрэһэн таригдаха, 200 гектар намаг хатаагдажа, сабшалан болгогдохо юм

Энэ жэлдэ малда үбһэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэжэ абаһанай ашаар совхозой малшад ойн баярай жэлдэ дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаха аргатай. Мүнөө үедэ малшаднай **үбэлжэлгэеэ эмхитэйгээр үнгэргэжэ, энэ жэлэй дүүрэтэр үшөө 1500 центнер мяха, 3700 центнер һү, 120 мянган үндэгэ гүрэндөө тушааха** уялга абанхай.

1967 ондо малшаднай бүри ехэ дабаа дабаха хүсэлтэй. Гүрэндөө 27.500 центнер һү худалдаха түсэбөө ноябриин 7 хүрэтэр, 1966—1967 онуудта гүрэндэ мяха тушааха гурбан жэлэй түсэб, хамта 35 мянган центнер мяха оруулха уялга абанхай.

Юунэй ашаар совхознай иимэ дабаа дабаха аргатай гээшэб? Тооложо үзэхэдэмнай, **1967 ондо үнеэн бүриһөө 2000 килограмм һү һааха,** бэлшээн, шахан таргалуулжа байһан малаа сүүхэдэ дунда зэргээр 600 граммаар нэмээхэ арга бии. Жэлэй туршада **зуун үнеэн (гунжан) бүриһөө 95 тугал түлжүүлхэбди.** Тиигэбэшье мяханай ехэнхинь шубуунай фермэһээ абтаха юм. Шубуунаймнай фермэ тоогойнгоо талаар ургахаһаа гадна, шанарайнгаа талаар дээшэлхэ.

Совхозоймнай шубуушад 1967 ондо абтаһан нугаһанай дальбарaануудай 90 процентһээ үсөөн бэшыень дэгжээхэ, нугаһан бүхэниие 2 килограммтай болгожо тушааха, нугаһа томо болгохо болзорые 58 үдэр хүрэтэр хороохо гэһэн уялга абанхай.

Ойн баярай жэлдэ **инкубаторта 1100 мянган үндэгэ табижа, 800 мянган дальбараа абаха, тиигэжэ гүрэндөө 700 мянган нугаһа тушаахаар хараалагдаба.**

Эдэ уялгануудые тодорхойлходо малшад, шубуушад, механизаторнууд хабаадажа, өөһэдынгөө һанамжа, дурадхалнуудые оруулһан. Илангаяа үйлэдбэриин, культурно-ажаһуудалай барилгануудые олоор бариха талаар ехэ хүдэлмэри хэхээр шиидэгдэбэ. Энэ жэлэй дүүрэтэр трактор байлгаха дулаан байра, Истомин нютагта шубуунай байра, Творогово тосхондо 120 хүнэй һуудалтай клуб, Колесово тосхондо—хүүгэдэй саад бүтээгдэхээр хараалагданхай. 1967 ондо таряанай оньһожоруулагдаһан тоот, 8 жэлэй һургуулиин шэнэ байшан, дүрбэн квартиратай 3 гэр, столово, Шигаево тосхондо хүүгэдэй саад баригдаха. Мүн столово, Шигаево тосхондо хүүгэдэй ясли, Истогто клуб, Колесово тосхондо —стадион ба уһанай станци баригдаха. Совхозой ажалшадай дурадхалаар Ильинкын лагериин дэргэдэ совхозой хүдэлмэришэдэй мүнгөөр санатори эмхидхэгдэхэ юм.

Эндэ Агууехэ Октябриин 50 жэлэй ойдо зорюулжа абаһан уялгануудайнгаа гол түлэбые харуулба гээшэбди. Ойн баярай хүндэлэлдэ мүрысөөн ургэлжэжэ байна. Энэ мүрысөөндэ манай хүршэ Байгалай совхозой коллектившье орожо байна. Эдэнэрые манай коллектив мүрысөөндэ уринхай.

А. ХМЕЛЕВ,
Кабанскын совхозой директор.
Б. СТРЕКАЛОВСКИЙ,
парткомой секретарь.

...рядай АССР-эй ...жэлэй ойн нэрэм... сэмбын фабрика ...лагдаһаар 20 жэл ...бо. Энэ фабрикын ...бэ нэхэгшэ Нелли ...нова Агууехэ Ок...бриин хүндэлэлэй со...алис мүрысөөндэ ...соод, халаан бү...нгөө даабари 115—...0 процент хүрэтэр ...ргэнэ. ЗУРАГ ДЭЭ... нүхэр Савинова ...адаа.
...А. МАНТАЕВАЙ фото.

КИРГИЗЭЙ ОЙН БАЯРАЙ ҺАЙНДЭР

ФРУНЗЕ, октябриин 28. (ТАСС-ай корр.). Киргизэй Республикын болон Киргизэй Компартиин байгуулагдаһаар 40 жэлэй ойе—өөрынгөө ехэ һайндэрые Киргизстан ургэнөөр, баяр баясхалантайгаар тэмдэглэнэ.

Киргиз арадай ажабайдалдахи энэ гайхамшагта ушарта зорюулагдажа, Киргизэй Компартиин ЦК-ай, Киргизэй ССР-эй Верховно Соведэй баярай заседани мүнөөдэр 14 часта республикын ниислэлдэ нээгдээ.

Республикын Верховно Соведэй депутадууд, Компартиин ЦК-гай гэшүүд, министрнүүд, промышленностиин, хүдөө ажахын солото хүнүүд, наука болон соёл культурын ажал ябуулагшад һайндэрэйхеэр гоёон шэмэглэгдэһэн Ленинэй орденто гүрэнэй академическэ оперо, баледэй театр соо суглараа. Бүхы союзна республиканудай, Москвагай, Ленинградай, Киргизстанай шефтээ абаһан Улаан тугта Кронштадтын делегацинууд баярай заседанида хабаадалсаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. Н. Шелепинэй президиумдэ ерэжэ һууходань, сугларагшад хани халуунаар тэрэниие угтаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюро хүндэлэлэй президиумдэ нэрьемэ альга ташалган доро һунгагдаһан байна.

Киргизэй Республикын болон Коммунис партиин алларта ой тухай Киргизэй КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь **Т. Усубалиев** элидхэл хээ.

Түстаар баяр баясхалантай байһаараа манай мүнөөнэй һайндэр онсо илгарна гээд нүхэр Усубалиев хэлээ. КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдһээ, Совет засагай табин жэлэй ойдо болон В. И. Ленинэй түрэһөөр зуун жэлэй ойдо бэлэдхэлһээ уламжалан, үзэгдөөгүй ехэ политическэ болон ажалай дэбжэлтын болоно байһан оршон байдалда энэ һайндэрые бидэнэр тэмдэглэжэ байнабди. Манай ой хадаа совет арадуудай хани барисаанай болон аха дүүтэй холбооной, ленинскэ национальна политикын илан мандалгын һайндэр болоно.

Үнгэрһэн 40 жэл киргиз арадай хүгжэлтэдэ бүхэли үе болоно үгэнэ. Совет засагай тогтоһонһоо хойшо Киргиздэ 500 гаран томо промышленна предприяти баригдаа, промышленна үйлэдбэриин 30 гаран һалбари шэнээр байгуулагдаа. Республикын промышленность революциин урда тээхи хэмжээе зуугаад дахин үлүүлһэн байна. Хадалиг хизаарай бараглашагүй байгаалиин баялиг, гол мүрэнүүдэй түгэлдэр хүсэн совет арадай аша туһада зорюулагдадаг болоо. Колхоз, совхозой мал ажал Киргизэй ёһотойл ехэ баялигынь мүн. Киргизстанай ажалшадай байдал хэмжээлэшэгүй ехээр һайжараа. Һүүлшын арбан жэлэй турша соо хүн зоной 40 шахуу процентнь шэнэ байра абаһан, байраяа һайжаруулһан байха юм. Арадай гэгээрэлэй, элүүрые хамгаалгын, соёл культурын талаар республикын амжаһан түйлалтанууд тухай элидхэлшэ саашань хэлээ.

КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдые хүтэлбэри болгон, социалис интернационализмын тугые саашадаа бүри дээрэ үргэжэ ябаха, ленинскэ партиие тойруулан олониитэ ажалшадые нягтаар жагсаан, коммунизмын илалта тээшэ тэдэниие амжалтатайгаар хүтэлхэ гээшэ гол зорилгомнай гэжэ Киргизстанай коммунистнууд тоолоно.

Шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй даалгабаринуудые республикын ажалшадай ямараар дүүргэжэ байһан тухай нүхэр Усубалиев мэдээсээ. Юһэ һарынгаа түсэбые промышленность болзорһоонь урид дүүргээ. 195 мянга шахуу тонно ороохо тарян, тэрэ тоодо 50 мянга гаран тоннонь түсэбһөө гадуур гүрэндэ тушаагдаһан байна.

Удаань нүхэр **А. Н. Шелепин** үгэ хэлээ. Гайхамшагта һайндэртэй — Киргизэй Республикын болон Киргизэй Компартиин 40 жэлэй ойтой дашарамдуулан, баярай заседанида хабаадагшадые, тэдэнээр дамжуулан, республикын бүхы ажалшадые КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй болон правительствын зүгһөө халуунаар амаршалаа.

Ажахын болон культурна байгуулалтада амжаһан түйлалтануудайнь түлөө Киргизстанай Ошско областиие Ленинэй орденоор шагнаха тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые нүхэр Шелепин уншаа. Киргиз арадай ажабайдалдахи энэ гайхамшагта ушартай дашарамдуулан, Киргизэй КП-гэй Центральна Комитедтэ, Киргизэй ССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, республикын Министрнүүдэй Соведтэ КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй болон Министрнүүдэй Соведэй эльгээһэн амаршалгые гэрэ мүн лэ уншаһан байна.

Киргизэй Совет Социалис Республикые тогтоолто, Киргизэй Коммунис партиие байгуулга киргиз арадай түүхэдэ тон ехэ эрьелтын шата болоно үгөө гээд А. Н. Шелепин хэлээ. Энэ хадаа киргиз арадай национальна гүрэн түрые бии болгохотоёо хамта, хаанта Россин гээгдэнги хизаар байһанаа, нацинуудай агууехэ хани нэгэдэл болоһшо Совет Социалис Республиканудай Союзда тэгшэ эрхэтэйгээр орохо, мүнөөнэй һалбаран хүгжэжэ байһан Совет Социалис Республика болоно хүгжэхэ гансахан лэ найдамтай, зүб зам тэдэнэй үмэнэ нээжэ үгөө.

Киргизэй Республикын, Киргизэй Коммунис партиин бии болоһон ушар манай Эхэ ороной бүхы арадуудай, манай ороной бүхы коммунистнууд болон ажалшадай интернациональна һайндэр бололсоно. Киргизэй Республика болон Киргизэй Компартиин 40 жэлэй ойн һайндэр хадаа СССР-эй арадуудай хэтэ мүнхын, бата бэхи хани барисаанай, аха дүүтэй холбооной, манай партиин ленинскэ национальна политикын үнэн зүб байлгын ба илан мандалгын үнэмшэстэй гэршэ, бэелэл болоно.

Киргиз арадай Октябриин урда тээхи хуушанай түүхын хуудаһануудые ирахада энэ удаан ба бэрхэтэй зачайнь алхам бүхэндэ угаа ехэ гасалан зоболон ушардаг, шуһан ехээр адхардаг, хүндэ хүшэр ажалай хүлһэн гоожодог, тэсэшэгүй гашуудал зоболонгой нёлбоһонууд дуһадаг байгаа. Зүгөөр иимэ ехэ харанхы балар, гасалан зоболонто, дарлалтата байдалда байхадаашье киргиз арад гэгээн гэрэлтэ ерээдүйдөө этигэдэг байһан юм. Зүб лэ этигэдэг байгаал: тиимэ үе саг ерээ, тэрэнэй эхиие Агууехэ Октябриин социалис революци табижа үгөө, киргиз арадые золтой хубитай орондо асарһан баатарынь арад өөрөө бэеэрээ, мүн манай Коммунис парти, Россин болон бусад нацинуудай пролетариат болон олониитэ ажалшад, тэдэнэй агууехэ вождь ба багша Ленин байһан юм.

Энээн тээшэ дабшаһан замдань Росситай Киргизэй һайн дураараа нэгэдэлгэ угаа ехэ үүргэ дүүргээ. Зуу гаран жэлэй урда тээ Россин составта орохо гэжэ шиидэхэдээ, киргиз арадай ут гарбалнууд политическэ сэсэн мэргэн, холо харадаг бодол гарһан байгаа. Энэ ушар хариин бүлимтарагшадай дарлалтада орохо саг үргэлжын аюулһаа киргизүүдые абарһан байна.

Гээгдэнги оронууд түрүү ороной пролетариадай туһаламжаар совет байгуулалта тогтоожо, капиталис хүгжэлтын шатые алгасан, хүгжэлтын тодорхой шатануудые гаража, коммунизмда орожо шадаха гэһэн В. И. Ленинэй гайхамшагта һургаал Киргизэй ССР-эй, бусад хэдэн союзна республиканудай дүршэлдэ толотомо һайнаар, классическаар бэелүүлэгдээ гээд А. Н. Шелепин тэмдэглээ. Энэ талаараа социализм байгуулхын түлөө киргиз арадай тэмсэлэй дүй дүршэл хадаа империализмын дарлалтаһаа мүнөө мултараад, өөһэдтэнь харша капиталис байгуулалтые буруушаагаад, социалис хүгжэлтын замда орохые эрмэлзэжэ байһан сүлөөрһэн арадуудта үльгэр жэшээнүүдэй нэгэн болоно үгэхэ байһан дээрэһээ угаа ехэ уласхоорондын удха шанартай.

Мүнөөнэй совет киргизи хадаа хүгжэнги олон һалбаритай промышленностьтай, барилгын индустритай республика болоно. Промышленна үйлэдбэриин 30 гаран һалбари эндэ байгуулагданхай. Киргизэй завод, фабриканудай маркатай зүйлнүүд дэлхэйн хэдэн арбаад оронуудта гаргагдажа худалдагдана. Манай XX зуун жэлэй хүгжэнги индустриин эгээн ехэ эрилтэнүүдтэ тааруу түгэлдэр үйлэдбэрилгын хүсэнүүд Киргиздэ түүхэтэ богонихон болзор соо байгуулагдаа.

Хүсэд ехэ революционно эрид хубилалта болоо. Тиин баяд, ноёдуудта дарлуулжа, үлэсхэлэн хооһон шахуугаар ажаһуудаг киргиз таряашадай хэдэн удаан сагай урдын ажабайдалһаа, урдын нүүдэл мал ажалһаа, түлюур туйган газар тарялангһаа, урдын патриархально-феодальна харилсаануудһаа—эдэ бүгэдэһөө мүнөө мүр сараанышье үлөөгүй. Совет Киргизэй хүдөө ажахы мүнөөнэй ёһотойл индустриальна социалис ажахы болоно.

Общественн социальна байгууламжын хүсэдөөр хубилалга, киргиз арадай соёл культура болон оюун бододдо болоһон асари ехэ хубилалтанууд Киргизэй газар дээрэ амжагдаһан социализмын агууехэ түйлалтануудай тоодо лаб оролсоно. Хэрбээ революциин урда тээхи Киргиздэ үнэндөө өөрын хүдэлмэришэн анги үгы байгаа һаа, харин мүнөө промышленность, транспорт, барилга болон совхозуудта 300 мянга шахуу хүдэлмэришэн ажаллана. Таряашадай түхэл шэнжэ танигдашагүйгөөр хубилаа. Мүнөөнэй киргиз таряашан-колхозник ном бэшэгтэй, техническэ болон научна талаар эрдэмтэй, үйлэдбэриин мүнөө үеын багажа зэбсэгүүдээр хангагдаһан, тэдэниие тон һайнаар хэрэглэжэ шададаг хүн, үзэл бодолоороо үнэн шударгы коллективист болоно.

Совет интеллигенциин олон тоото отрядай байгуулагдаһан ушар Киргизэй социальна хүгжэлтын асари ехэ түйлалта болоно. Партийна, гүрэнэй, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй дүршэлтэй кадрнууд, научна хүдэлмэрилэгшэд үйлэдбэриин болон эрдэмэй бүхы һалбаринуудай мэргэжэлтэд республика дотор ургуулан гаргагдаа, соёл культурын, арадай гэгээрэлэй олон тоото ажал ябуулагшад хүмүүжүүлэгдээ.

Киргизэй ССР-эй, киргиз арадай асари ехэ түйлалтанууд бүгэдэ арадай зүгһөө мэдэрэгдээ—республика Ленинэй орденоор хоёр дахин шагнагданхай. Ажахын болон культурна байгуулалтада түйлаһан амжалтынгаа түлөө Киргизэй ССР-эй Ошско область СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар Ленинэй орденоор шагнагдаа гэжэ мэдээсэхэдэ, намда угаа ехэ баясхалантай байна гээд А. Н. Шелепин хэлэһэн байна.

Совет хүнүүдэй бүхы эрилтэнүүдые эмхидхэгшэ, вождь ба хүтэлбэрилэгшэнь Советскэ Союзай ленинскэ Коммунис парти болоно гээд үгэ хэлэгшэ үргэлжэлүүлээ. Киргизэй Коммунис парти тэрэнэй шалгагдамал, дайшалхы отрядуудайнь нэгэн болоно. Тэрэнэй бии болоһон жэлдэ бүхы Киргизи дотор хамта дээрээ 2592 коммунист бии байгаа. Зүгөөр тэдэнэр байлдаанда зоримгойгоор орожо, өөһэдынгөө хойноһоо олониитые дахуулан ябаа, илалта түйлаа. Мүнөө Киргизэй Коммунис партиин зэргэдэ 94 мянга гаран коммунист бии. Энэ хадаа республикын ажалшадай дунда Коммунис партиин ехэ хүндэтэй байһые, тэрээндэ ехээр дурладаг, зэргэдэнь орохые хүсэдэг хүнүүдэй олон байһые гэршэлжэ үгэнэ.

Советскэ Союзай дотоодын байдал тухай хэлэхэдээ, шэнэ табан жэл бэелүүлэгдэжэл байна гээд А. Н. Шелепин тэмдэглээ. Юрэнхы хэмжээнэй талааршье, мүн шухалын шухала түхэлэй олонхи промышленна продукци гаргалгааршье жэлэй юһэ һарын түсэбые промышленность дүүргэһэн байна. Промышленна продукци гаргалга нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, 8,3 процентээр нэмээ. Ажалай бүтээсэ 5 процентээр дээшэлһэн байна.

Энэ жэлэй үнгэрһэн һаранудта хэрэглэлэй зүйлнүүдые, хамагай түрүүндэ, промышленна эд бараа гаргалга нилээд түргэнөөр ургаа. Мүнөө үедэ саахар, маргарин, хилээмэнэй, макаронно, кондитерска зүйлнүүд, ургамалай болон малай тоһон гэхэ зэргын эдеэ хоолой зүйлнүүдээр, тамхи болон бусад хэдэ хэдэн продуктнуудаар хүн зоной хэрэглэмжэ гол түлэб хангагдана. Энэ хадаа үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг («А» бүлэг) промышленностиин һалбаринуудһаа хэрэглэлэй зүйлнүүдые бүтээдэг («Б» бүлэг) һалбаринуудай гээгдэлгые усадхаха талаар КПСС-эй XXIII съезд дээрэ партиин абаһан шэглэл өөрынгөө түрүүшын дүнгүүдые үгэжэ байна гэжэ гэршэлжэ үгэнэ. Нүхэдүүд, энэ хадаа манайда бүхы асуудалнууд шиидхэгдээд байна гэһэн удхатай бэшэ. Оройдоошье тиимэ бэшэ. Зоной хэрэглэмжые, хамагай түрүүндэ, промышленна эд бараагаар, гуталаар, оёһон хубсаһаар, трикотаж болон бусад зарим зүйлнүүдээр хангалгада манайда бэрхэшээлнүүд үшөөл тохёолдоно. Бүтээгдэдэг эд бараанай шанар, тэдэнэй газаа талын түхэл янза тушаа хүн зоной зүгһөө горитойхон, тон зүбтэй эрилтэнүүд табигдадаг гээшэ. Эдэ бэрхэшээлнүүдые түргэнөөр дабахын тулада парти, тэрэнэй Центральна Комитет, правительство бүхы шухала юумэ хэнэ.

Мүнөө жэлдэ хүдөө ажахын ажалшад гайхамшагта амжалтануудые түйлаа. Совет гүрэнэй бүхы түүхэдэ үзэгдөөгүй ороохото таряанай эгээн лэ үндэр баян ургаса орон дотор хуряагдаа. Тэрэшэлэн хлопок, саахарай свёкло, наран сэсэг болон бусад таряан һайнаар ургуулагдаа. Мал ажалай продуктнууд бүри ехээр абтадаг болоо.

Советскэ Союзай уласхоорондын байдалай зарим асуудалнуудта үгэ хэлэгшэ саашадаа тогтоһон байна.

А. Н. Шелепинэй хэлэһэн үгэ ехэ анхаралтайгаар шагнагдаа, нэтэтэ бэшэ альга ташалган болоо.

Бүхы аха дүү союзна республиканудай, Москвагай, Ленинградай, өөрэйнь шефтээ абаһан Кронштадтын делегацинуудые хүтэлбэрилэгшэд хоёр удаа ордендо хүртэһэн Киргизстанда амаршалгын халуун үгэнүүдые дамжуулаа.

КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, Министрнүүдэй Соведтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые ойн баярай заседанида хабаадагшад ехэ дэбжэлтэтэйгээр баталан абаа.

Хүдөө ба уһанай ажахын хүдэлмэрилэгшэд! Газар таряалан эрхилэлгын шанар улам һайжаруулхын түлөө тэмсэгты, газараа шаржуулха үргэн ехэ программа бэелүүлэгты, хүрьһэнэй үрэжэл улам һайжаруулагты, газарай гектар бүриһөө баян ургаса абагты!

(КПСС-эй ЦК-гай Уряануудһаа)

Мароккын хаан түрэл ороноо бусаба

ЛЕНИНГРАД. октябриин 28. (ТАСС). СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Советскэ правительствын уряалаар СССР-тэ албанай хэрэгээр айншалһан Мароккын хаан Хасан II Ленинградһаа түрэл ороноо бусахаяа мордобо.

Казахстанай орденто областьнууд

Ороохо таряа, мяха, һү болон хүдөө ажахын бусад продуктнуудые элбэгээр абаха, бэлэдхэхэ хэрэгтэ амжалта түйлаһанайнгаа түлөө Казахай ССР-эй **Актюбинска, Алма-Атын, Кустанайн, Хойто-Казахстанай** областьнууд СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1966 оной октябриин 28-най Указуудаар Ленинэй орденоор шагнагдаһан байна.

(ТАСС).

Ошско область Ленинэй орденоор шагнагдаба

Ажахын болон культурна байгуулалтада областиин ажалшадай амжалта түйлаһанай түлөө Киргизэй ССР-эй Ошско область СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1966 оной октябриин 28-най Указаар Ленинэй орденоор шагнагдаа.

(ТАСС).

Болзорһоо урид!

Мариин АССР-эй, Удмуртын АССР-эй, Яхадай АССР-эй, Хабаровска хизаарай, Брянска, Эрхүүгэй, Камчатска, Костромской, Рязанска областьнуудай хүдөө ажахын ажалшад гүрэндэ хартаабха худалдаха жэлэйнгээ түсэбүүдые болзорһоонь урид дүүргээ.

Бэлэдхэлэй пунктнуудта ажахынуудһаа эды шэнээн хартаабха ороо гэбэл: **Брянска областиин**—397 мянган тонно, **Рязанска областиин**—370 мянган тонно, **Удмуртын АССР-эй**—85 мянган тонно, **Эрхүүгэй областиин**—73 мянган тонно, **Мариин АССР-эй**—64 мянган тонно, **Костромской областиин**—60 мянган тонно, **Хабаровска хизаарай**—32 мянган тонно, **Камчатнын областиин**—13 мянган тонно, **Яхадай АССР**—5 мянган тонно.

Гүрэндэ хартаабха худалдалга үргэлжэлһөөр.

СОВЕТ-МАРОККАН ХАМТЫН КОММЮНИКЕ

...роккын хаан Хасан II СССР-эй Вер... Соведэй Президиумэй, Советскэ пра...льствын уряалаар октябриин 24-һөө ...рэтэр Советскэ Союзда албанай хэрэ... айншалаа.

...лан абтаһан совет-мароккан хамтын ...ммюнике соо иигэжэ хэлэгдэнэ. Мароккын ...ай СССР-тэ айншалха үедэ хэгдэһэн ...-мароккан хэлсээнүүд үгээ ойлгол... ...ын, хани халуун оршон байдалда үнгэ... Советскэ талаһаа СССР-эй Верховно ...эй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. ...рный, СССР-эй Министрнүүдэй Сове... Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, СССР-эй ...стрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэ... орлогшо Д. С. Полянский болон бу...лсээндэ хабаадаа.

...т-мароккан харилсаануудай асуудал... хэлсээнүүд болон уулзалгануудай ...хоёр тала зүбшэн хэлсээ, хоёр ороной ...дай аша туһада таарууганаар эдэ харилсаануудые саашадань хүгжөөхэ шухала гэжэ тоолоо, тэрэшэлэн уласхоорондын олон асуудалнуудаар һанамжануудаа мэдэлсээ. Хүсэд тэгшэ эрхэтэй, бэе бэеэ хүндэлэлсэхэ ябадалда үндэһэлэн, политическэ, худалдаа наймаанай болон бусад һалбаринуудай талаар совет-мароккан харилсаа холбооной хүгжэжэ байһанда һаналаа ханаңги байһанаа тэдэнэр тэмдэглээ, энэ харилсаа холбооe саашадань үргэдхэхэ, тэрэшэлэн наука, гэгээрэл болон искусствын талаар холбоо барисаагаа хүгжөөхэ шухала гэжэ хэлсээ.

СССР Марокко хоёрой хоорондохи экономическа болон техническэ харилсаа холбоо үргэдхэн бэхижүүлгэтэй, тэрэшэлэн худалдаа наймаа болон культурна холбоо саашадань хүгжөөлгэтэй холбоотой асуудалнууд хөөрэлдөөнүүдэй үедэ хаража үзэгдэһэн байна. Хүсэд тэгшэ эрхэтэй байха, али алинайнгаа национальна бэеэ даанхай байдалые хүндэлэлсэхэ, дотоодынгоо хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй ябадалда үндэһэлэн, СССР Марокко хоёрой хоорондохи хани барисаае болон политическэ, экономическа, худалдаа наймаанай, соёл культурын талаар харилсаа холбооe саашадань бэхижүүлхэ шухала эрхэ байдал, али али талын хүсэл эрмэлзэлгэ бии гэжэ тэмдэглэгдэһэн байха юм.

Уласхоорондын хэдэ хэдэн шухала асуудалнуудаар хоёр гүрэнэй баримталдаг хараа бодол адли гү, али дүтэрхы гэжэ коммюнике соо тэмдэглэгдэнэ. Социальна ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха гол ёһонуудые баримталдаг байһанаа хоёр тала лаблан баталаа, Эб найрамдалда дуратай бусад гүрэнүүдтэй хамта уласхоорондын шахардуу шанга байдал һулаpуулхые, эб найрамдал болон уласхоорондын аюулгүй байдалые бэхижүүлхые оролдохоор хүсэд шиидэнги байһан тухайгаа мэдүүлээ.

Бүлэглэлнүүдтэ хабаадалсахагүй политикые—бусад бүлэг олон гүрэнүүдтэй хамта Мароккын бэелүүлдэг политикые хүндэлдэг байһан тухайгаа советскэ тала мэдүүлээ. Энэ политикые шууд сэхээр, шударгыгаар бэелүүлгэ уласхоорондын оршон байдалай хүгжэлтэдэ һайнаар нүлөөлдэг, бүгэдэ ниитын эб найрамдал бэхижүүлгэдэ туһалдаг байна.

Вьетнамда тохёолдоһон аюултай байдалһаа уламжалан, гүнзэгы ехээр һанаагаа зобожо байһанаа хоёр тала онсолон тэмдэглээ, энэ оршон байдал уласхоорондын байдалай хурсадалгада сэхэ нүлөө үзүүлнэ гэжэ тэмдэглээ. Тэдэнэр али бүхы түхэлэй колониализмые болон шэнэ ёһоной колониализмые, тэдэнэй ямаршье үзэгдэлнүүдые эрид шууд буруушаагаа, колониальна дарлалта доро үшөө байһаар байһан оронууд болон арадуудта бэеэ даанхай байдал олгохо тухай ООН-ой Генеральна Ассамблейн баталан абаһан Декларациие дары түргэнөөр, үгэ дуугүйгөөр дүүргэлтэ болгохо шухала гэжэ тоолоо.

Али али талын һанамжын ёһоор империализм болон колониализмда эсэргүүсэлгэдэ үндэһэлэн, ооһэдынгөө нэгэдэлэй түлөө араб арадуудай хүдэлөөн арабуудай эрхэ болон шухала аша туһые хангахын түлөө, араб гүрэнүүдэй бэеэ даанхай байдалые, бүрин эрхые бэхижүүлхын түлөө тэдэнэй хэдэг хамтын тэмсэлэй амжалтатай байха хэрэгтэ туһалха байна. Бусад гүрэнүүд болон арадуудай дотоодын хэрэгүүдтэ эли гү, али далдаар хабаадахын тулада хэрэглэгдэдэг гү, али хэрэглэгдэжэ болохо байһан харин сэрэгэй баазануудые удааруулангүй усадхаха тухай Советскэ Союз Марокко хоёр эрид шанга эрилтэ хэнэ.

Советскэ Союзда байха үедөө хаан Хасан II хаа хаанагүй хани халуунаар угтагдадаг байгаа. Энэ хадаа мароккан арадта совет арадай хүндэтэйгөөр хандадаг байһые харуулна бшуу. Советскэ Союзда өөрыень хани халуунаар угтаһанай түлөө хаан Хасан II СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, Советскэ правительствада баясхалан хүргөө.

Советскэ Союзда Мароккын хаан Хасан II гэгшын айншалга, һанамжануудаа һайнаар мэдэлсэлгэ совет-мароккан харилсаануудые саашадань хүгжөөлгэдэ, хоёр гүрэнэй, тэдэнэй арадуудай үгээ бүри һайнаар ойлголсодог болохо хэрэгтэ туһалха гэжэ хоёр тала тооложо.

Өөһэдтөө таарамжатай үедэ Мароккодо хани ёһоор айншалжа ошохыень Л. И. Брежневые, Н. В. Подгорные болон А. Н. Косыгиниие Мароккын хаан Хасан II өөрынгөө зүгһөө, Мароккын правительствын зүгһөө уриһан байна. Эдэ уряалнуудынь баясхалантайгаар хүлеэн абтаа. Айншалгын тодорхой саг нэмэжэ зүбшэгдэхэ байна.

(ТАСС).

Коммунис ажалай ударник Фаина Федоровна Кузнецова сэмбын фабрикада ээрэгшээр 19 жэл хүдэлмэрилнэ. Эдэ жэлнүүдтэ нүхэр Кузнецова олохон залуушуулые өөрынгөө мэргэжэлдэ hургаа юм. Зураг дээрэ: Фаина Федоровна нёдондо жэлдэ hургаhан Мария Герасименко гэгшые коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэhэнтэйнь дашарамдуулан амаршалжа байна.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

АЛДАРТА ЗАМАЙ ДУУН

Мүнөөдэр Улаан-Үдын нарин сэмбэ нэхэдэг фабрикынхид предприятиингаа тогтоhоор 20 жэлэй ойн баярые амжалта түгэсөөр тэмдэглэжэ байна. Фабрикынгаа хүгжэн hалбарhан алдарта замые хүдэлмэришэн бүхэн сэдьхэлдээ hэргээн дурсажа, тэрэнэй түйлаhан абьяаста ажалай амжалтануудаар гүн зүрхэнhөө баясана.

Энэ үдэрые хүдэлмэришэдэйнь өөhэдынгөө бодото hайндэр гэжэ тоолохонь гайхалгүй. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр үнгэрhэн 20 жэлэй турша соо шэн габьяатайгаар, баатарлиг бэрхээр ажаллажа, фабрикаяа гансашье республика дотороо бэшэ, мүн бүхы Совет орон дотороо алдаршуулhан түүхэтэй.

Улаан-Үдын сэмбын фабрика 1946 ондо байгуулагдаhан. Хубсаhа угаалгын комбинат тэрэнэй эхин гуламтануудай нэгэн боложо үгэhэн. Яама янха, элhэлиг зайдан талмай дээрэ фабрикын корпусууд үндын бодоо. Предприятиин мүнөө оршоhон газарта тэрэ үедэ оройдоол байрын гурбан гэр орбойлдожо харагдадаг байгаа. Фабрика городтой ямаршье зам харилсаагүй шахуу бэлэй. Гүйсэд hайнаар бүд нэхэжэ шадаха, мэргэжэл түгэс хүдэлмэришэд гэжэ үгы hэн. Ушар иимэhээ бүд нэхэлгын технологи мэдэхэ мастернуудые, дүй дүршэл түгэлдэр хүдэлмэришэдые Совет оронойнгоо хизаар бүхэнhөө уриха баатай бологдобо. Тэдэнэй хани халуун туhаламжа, эдэбхи үүсхэл, оролдолгын ашаар нютагайнгаа зоной түлөөлэгшэдые бүд нэхэлгын ажал хүдэлмэридэ шалжуулан hургажа, кадрнуудые эмхидхэлгэ эхилhэн. Олон залуушуул ФЗУ-да hуралсажа гү, али Москва шадархи текстильнэ промышленностиин предприятинуудта эльгээгдэн, бүд нэхэлгын орёо нарин мэргэжэл шудалhан.

Түрүүшын хүшэр хүндэ бэрхэшээлнүүдые фабрикынхид мүхэшэгүй хатуу зоригтойгоор дабан гаража, өөhэдынгөө гараар урлан нэхэhэн түрүүшын метр сэмбые Агууехэ Октябриин 29 жэлэй ойн баярай хүндэлэлдэ бэлэг болгон баряа hэн. Он жэлэй ошохо бүри мэргэжэл түгэс кадрнууд дэбжэн олошоржо, бүд нэхэлгын ажал хүдэлмэриин дүй дүршэлөөр баян боложо захалhан. Фабрикынхид предприятиингаа тогтоhон үдэрhөө эхилжэ, үндэр шанартайгаар янза бүриин сэмбэнүүдые үйлэдбэрилэн бүтээхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэбэ. Элдэб зүйлэй бүд нэхэхын тула, хуушан станогуудые шэнэдхэн хубилгаха, шэнэ станогуудаар hэлгэхэ ушар тохёолдобо. Энэ зорилго яажа бэелүүлэгдээб гэхэдэ, фабрикын 125 хуушан станогууд автомат станогуудаар hэлгэгдэhэн байна.

Бүд нэхэлгын технологи ходо шэнэдхэгдэн хубилгагдана. Энэ хэрэгые улам эршэмтэйгээр ябуулхые эрмэлзэн, фабрикынхид оронойнгоо түрүү предприятинуудай баян дэлгэр дүй дүршэлые анхарал ехэтэйгээр шэнжэлжэ, ажал хүдэлмэридөө үргэнөөр хэрэглэнэ.

Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ фабрикын уралан нарижуулагшадай оруулhан хубита тон ехэ. Тэдэнэр 7 жэлэй түсэбые 6 жэл соо гүйсэд hайнаар дүүргэжэ шадаhан. 150 мянган түхэригэй арьбалалта үгэhэн нарижуулгын 1305 дурадхал мүнөө үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээд байна. Эдэ уран гартанай тоодо Буряадай АССР-эй эрхим уралан нарижуулагшад М. Семеньков, Э. Лякшиева, А. Бакушкина болон бусад.

Коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө орон доторнай үргэнөөр дэлгэрhэн мүрысөөндэ тус фабрикынхид эдэбхи ехэтэйгээр хабаадажа, 1961 оной октябриин 17-до, КПСС-эй түүхэтэ XXII съездын нээгдэhэн үдэр, энэ үндэр нэрэ солые зүүжэ ябаха эрхэтэй боложо шалгарhан байна.

Тэрээнhээ хойшонхи жэлнүүдтэшье Буряадай сэмбэшэд ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын, продукциингаа шанарые hайжаруулхын түлөө эрид шууд тэмсээ. Бүд нэхэгшэд М. Афанасьева, Т. Ковалева, А. Попова, Л. Буршина, А. Осипова гэгшэд тус тэмсэлэй залууршад болоhон түүхэтэй.

Эдэ жэлнүүдтэ илангаяа шалгарhан ажалай габьяатан гүрэн түрынгөө дээдын хайра шагналнуудта хүртэнхэй. Үнинэй хүдэлмэришэн Д. К. Тумурова Ленинэй орденоор, бүд нэхэгшэ М. Е. Афанасьева, фабрикын директор К. П. Альцман гэгшэд Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаба.

Фабрикынгаа ойн баярай жабхаланта hайндэрые республикымнай бүд нэхэгшэдэй коллектив үнэншэмэ үндэр амжалтануудаар тэмдэглэжэ байна. Хамта дээрээ 1360 мянган метр бүд нэхэхэ даабаряа тэдэнэр эрхим шанартайгаар дүүргэхынгээ хажуугаар, 46 мянган метр бүд түсэбhөө гадуур үйлэдбэрилэн гаргаба. Фабрикада нэхэгдэhэн эрхим бүдүүдынь оронoймнай олон городуудта наймаалагдана, мүн уласхоорондын выставкэдэ табигдана.

Түйлаhан амжалтаараа hанаагаа амардаггүй коммунис ажалай алдар нэрэтэ коллектив бүри ехэ зорилгонуудые урдаа табиhаар. Ерэхэ жэлдэ «Туяа», «Баян гол» гэhэн шэнэ бүдүүд нэхэгдэн гаргагдахаар хараалагдана. Эдэ продукцинууд Москвада болоhон Бүхэсоюзна уран hайханай совэдэй зүгhөө эрхим сэгнэлтэ абанхай.

Мүнөөдэр—сэмбын фабрикынхидай бодото hайндэр. 20 жэлэй ойн баяр. Энэ жабхаланта үдэр бүд нэхэдэг хани нүхэдэйнгөө алдар солото ажал хэрэгээр бахархан, ерээдүй руу зориг түгэсөөр тэгүүлхэ ехэ замайнь арюун hайханиие юрөөхэ болоо hаа илангаяа ушартай байна.

Д. ДАМБАЕВ.

Коммунист тухай хөөрөөн

ТАНИЛ ЗҮРГӨӨРӨӨ...

УРДА үдэшэниинь парткомой секретарьтай хөөрэлдэhэнөө гэнтэ hанаандаа оруулжа, олоншье юумэ бодонгүй, блокнодоо ирабаб. «Вера Ефимовна Хабадаева. Үнинэй эдэбхитэй агитатор. Партиин үүсхэлтэй гэшүүн. Мэргэжэлээрээ багша хүн. Даалгагдаhан хэрэгтээ шууд сэхээр хандадаг, найдамтай нүхэр. hонирхоо hаатнай...»—иигээд лэ бэшэhэмни таhалдашаhан байба.

Зүб лэ даа. Иимэрхүү тайлбари Владимир Данилович үсэгэлдэр үгэнэ hэмнай. Тиигээд саашань: «Вера Ефимовна гээшэмнай, магталташьегүй, угаа урагшаа hанаатай, нитын хэрэгтэ шударгыгаар оролсожо ябадаг юм. Иимэл хүнүүдые арад зомнай мэдэжэ байг лэ» —гэжэ ябаха дээрэмнай нүхэр Николаев дахин hануулаа бэлэй.

Илангаяа hүүлшын үгүүлэл «аргагүй газетэдээ бэшээрэйгты» гэhэншүүгээр юундэшьеб сээжэ соо хадагдаа hэн.

...Вера Ефимовна хараха янзада юрын, налархай зохид хандасатай, тиихэн мүртөө наhатай боложошье ябаа hаа, угаа hонор хурса мэдэрэлтэй, тэнюун бодолтой эхэнэр. Арюун үйлэ хэрэгүүдээр нэбтэрэнги ажабайдалайнь орёо нарин hабагша бүхэниие унгилхада, занатаашье хүсэд тодолоогүй залуухан Вера басаган анхан түрэл Боохон нютагтаа багшалжа байтараа, комсомолой уряагаар сэрэгэй албанда татагдаhан байна. Тиигээд тэрэнэйнгээ hүүлээр, Хяагтын Ехэ-Нугын эхин hургуулида багшалхаар заагдаа бэлэй. Тэрэ гэhээр Вера Ефимовна хорёод жэл шахуу таhалгаряагүй багшалжа ябана.

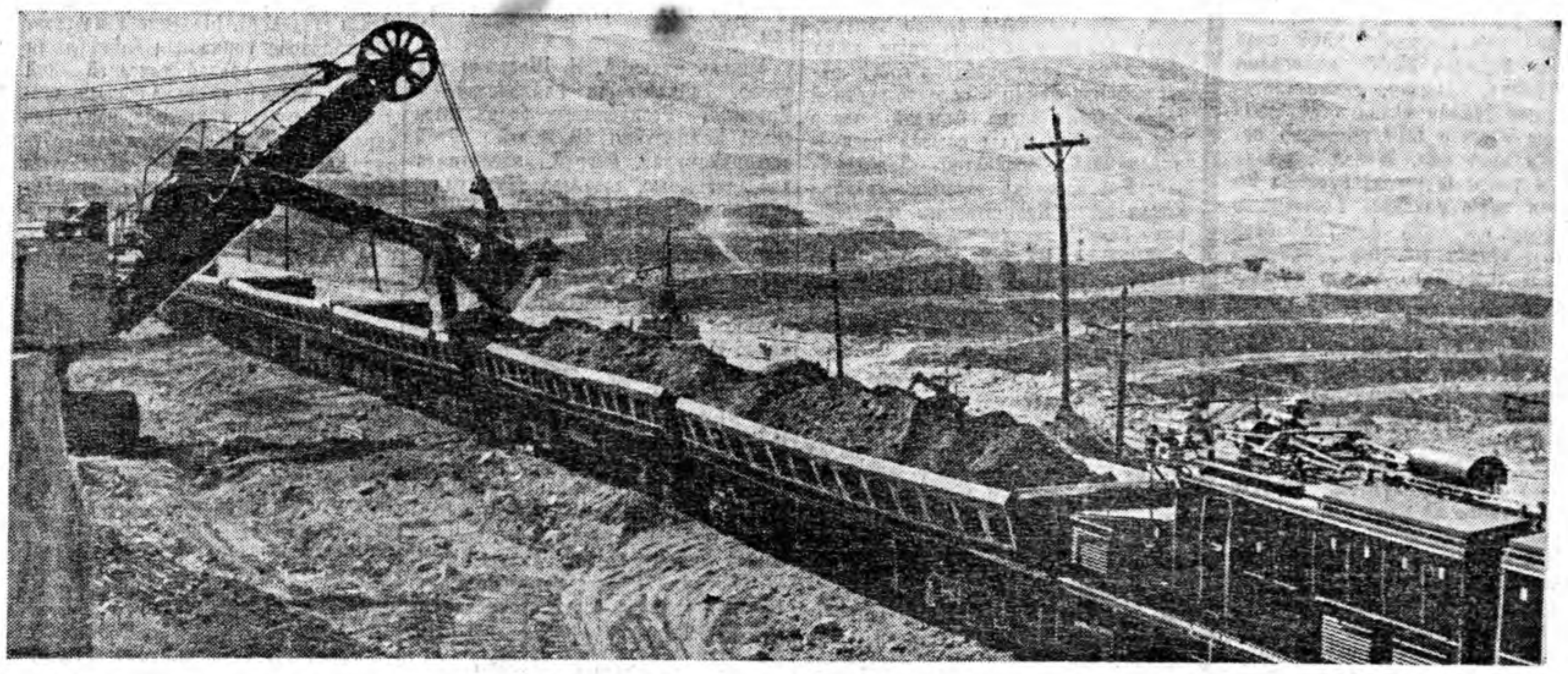
АГИТАТОРАЙ ажалые «нюдэндэ харагдахагүй, барихада онобшологдохогүй» гэлсэдэг зүб. Ёhоороо партийна хүдэлмэриин нэгэн түхэл шэнжэ гээшэ ааб даа. Вера Ефимовна заримдаа лектор, агитаторшье болоод ябадаг. Түрэл партиингаа халуун hайхан уряаүгэнүүдые хүн зоной дунда ойлгуулха, нэбтэрүүлхэ талаар ехэхэн хүдэлмэри ябуулна. Партиин гэшүүн, багша нүхэр Хабадаевагай хорёод жэл соо хэжэ ябаhан агитационно ажалынь—энээнэй бодото гэршэ.

Вера Ефимовна урзанда Түхэмэй бригадада ойрохон зуура багшалха үедөө, олоной хэрэгтэ халуунаар хабаадалсаа юм. Тэрэниие эндэхи малшад мүнөөшье мартанагүй, hүүлдэнь дуу хүгжэмдэ дуратайшуулhаа бүридэhэн эдиршүүлэй агитбригада эмхидхээ hэн. Зарим үедэ түхэмөөрхинэй тухашаруу байдалда ороходонь, hургуулиингаа hурагшадтай тэжээл бэлэдхэлсээ, сабшалан сэбэрлэлсээ, мүн түмэр түдэгэшье суглуулалсаа юм. Тиин ябаhан лэ газартаа «hүүлэй hонинуудые» тунхаглажа, түрүүшүүлые урмашуулдаг, гээгдэгшэдые «ларуулдаг» байгаа.

Олон жэлдэ хүдэлжэ мэргэжэhэн шударгы эхэнэр шагнагшадайнгаа hонирходог асуудал, hанал эрмэлзэлыень тухайлжа мэдэдэг hэн туладаа, «ээлжээтэ хөөрэлдөөгөө хайшан гээд үнгэргөө hаамни, үрэ туhатай байха hааб» гэжэ эртээнhээ бодомжолдог юм. Тиихэдээ нютагай байдал дээрэhээ абтаhан баримта, жэшээнүүдые үргэнөөр хэрэглэдэг заншалтай. Иимэ онол арга хадаа хөөрэлдөөень улам удха түгэлдэр, ойлгосотой hонор болгодог.

...Үнгэрөөшэ зун Вера Ефимовна ахалагша хонишон Хубисхал Юндуновай отарада агитатораар ажаллаха үедөө, тэжээл бэлэдхэхэдэнь тэдээндэ туhалалсаа, хамhалсаа. Тиигэжэ тус бригадын гэшүүд өөhэдынгөө хүсөөр 800 гаран центнер үбhэ шэмэтэйдэнь хуряажа, үни хада бултыень хорёолоо. Далайда дуhалшье нэмэри юм гэдэгтэл, энэшье хэрэгтэ багша-агитаторай үүргэ, хубита бии байха.

Ч-Ц. САНЖИЕВ.
Сэлэнгын аймаг, Ноёхон тосхон.

УЗБЕГЭЙ ССР. Тянь-Шань уулын Кураминска шэлын хормойдо В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Алтынтопканска полиметаллай комбинат байдаг юм. Энэ комбинат мүнөө туулга, цинк, зэд, сернэ кислота болон бусад продукци орондоо үгэдэг промышленна хэдэн арбаад предприятинуудые нэгэдхэнэ. Бүтээн гаргадаг зүйлнүүдынь жэл бүри улам ехэ болоно. Зураг дээрэ: Кальмакырска уурхай.

ТАСС-ай фотохронико.

ҮБЭЛЖЭЛГЭДЭ БЭЛЭН

Урда жэлнүүдтэ hү hааха талаар Табалангуудай hаалиин фермэ Түнхэн соогоо hүүлтэжэ ябадаг бэлэй. Мүнөө тус фермын коллектив бараг hайнаар хүдэлдэг болоо. Энэнь 1966 оной 9 hарын дүнгүүд дээрэhээ харагдана.

Энэ хугасаа соо тус фермэ түсэбhөө гадуур аяар 8 тонно hү үлүү hааhан. Тиихэдэ гүрэндэ түсэбhөө гадуур хоёр тонно hү худалдаа. Эндэхи hаалишад зундаа ехэ hү hаажа шадаhан байха юм. Хэрбээ нёдондо юhэн hара соо 286.820 килограмм hү hааhан байбал, мүнөө жэлэй гансахан май, июнь, июль hарануудта 130.826 килограмм hү hаажа шадаа. Ондоогоор хэлэхэдэ, Табалангуудай hаалишад урда жэлнүүдтэ hаадагайнгаа хахадыень энэ жэлэй гурбахан hарада абаад байба.

Табалангуудай фермэ түсэбэй ёhоор үнеэн бүриhөө 1100 килограмм hү hааха байгаа. Мүнөө тэрэнээ 1078 килограммда хүргэнхэй. Зарим hаалишад, жэшээнь, нүхэд Аюша Баторов, Жигмит Бурхаева, Галина Хадыкова, Дулма Плашкинова гэгшэд энэ жэлэй эхинhээ хойшо үнеэн бүриhөө 1300 килограмм hү hаагаа.

— hү hааха талаар жэлэйнгээ түсэб ноябриин hүүл багаар дүүргэхэбди,—гэжэ фермые даагша Даша Байдаев хөөрэнэ.

Табалангуудай фермын малшад үбэлжэлгэдөө бэлэн болонхой. Үнеэдэй байха хото, хорёонууд дулаалагданхай. Тугалайшье байра мүн лэ бэлэн.

Малай эдихэ бүдүүн тэжээл буйлуулха кормозапарник хүдэлжэ эхилэнхэй. Мүнөө эндэхи hаалишад малдаа пойло (шэнгэн бурдуут) уулгана, ууралтуулhан hолоомо үгэнэ.

Б. ДОРЖИЕВ.
«Восточные Саяны» колхоз.

Ивалгын кондитерска фабрикын бригадир, коммунис ажалай ударник М. Н. Дунаева.

А. НАГАСЛАЕВАЙ фото.

ШЭНЭ БАРИЛГАНУУД БОДОНО

Аймагай колхоз, совхозуудай экономико жэл бүри ургажа, культурна ажаhуудалай болон үйлэдбэриин барилгада горитой мү... зөөри hомолхо арга боложо олгоно. Энэ жэлэй юhэн hары... туршада аймагай hуурин тосхо... нуудта гурбан магазин, нэгэ столово баригдажа, ашаглалга... үгтөө. Август hарада аймагай т... Мухар-Шэбэртэ — комиссионно... магазин нээгдэжэ, элдэб янзы... эдеэ хоолой зүйлнүүдые наймаа... даг болоо. hаяхан Хүhөөтэдэ эд... хоолой, Гашайда—эд бараанай магазинууд, Суулгын совхоз... дүрбэдэхи отделени болохо Под... паткада столово нээгдээ.

Хуушан магазин, столовонууд hэльбэн заhагдана, үргэдхэгдэ... Мухар-Шэбэртэхи столово заhаг... жа, шэнэ электротүхеэрэлгэнүү... дээр хангагдаа. Агууехэ Октябри... hайндэрөөр Галтай, Хушуун Үзүүр, Шэнэ-Заган тосхонуудта шэнэ магазинууд нээгдэхэнь.

Б. ЖАМБАЛОВ.

Аймагай газетын

хуудаhануудhаа

hАЙШААЛТАЙ ҮҮСХ...

Хүдөөдэ политическэ hурал... лай эхилhээр түрүүшын арбан ... ног үнгэрбэ. Хориин аймаг... «Шэнэ Үдэ» газетэ энэ шух... хэрэгтэ анхаралаа яhала хандуу... на. Энэ газетын хоёр номер... абаад уншахада, түрүүшын н... мерто «Шадамар пропагандис... гэhэн гаршагтай мэдээсэл хэбл... дээ. Тэрээн соо Хэжэнгын совх... зой 4-дэхи отделениин зоотехн... пропагандист Д. Ж. Батомунку... тухай хэлэгдэнэ. Эрхим пропаг... дистын фото-зураг газетэ хэбл...

Хориин леспромхозой управ... ниин дэргэдэхи эхин политhу... гуулиин нэгэ хэшээлые пропаг... дист нүхэр Ломоносовой ёhо ... дысэ үнгэргэhэн тухай Д. Сан... ев энэ номерто шүүмжэлэн б... бэ. Удаадахи номертонь «Круг... зор» гэжэ тусхай хуудаhан пол... тическэ эрдэмэй үндэhэ hу... шудалагшадта туhаламжа бол... хэблэгдэбэ.

Аймагай газетын редакци ра... комой политическэ гэгээрэлэй ... бинет хоёр политическэ эрдэм... үндэhэ hуури шудалагшадта т... hаламжа болгон энээнhээ саа... даа үргэлжэлүүлэн, тусхай ху... hануудые хэблэжэ байдаг бо... хонь гээд уншагшадтаа газетэ ... дээсэбэ.

Энэ тусгаар хуудаhанда ... материалнууд хэблэгдээб? «... тэлбэрилгэ тушаа Ленинэй h... гаал» гэhэн гол статья ... ажахые эрдэм ухаанай ёh... хүтэлбэрилхэ тушаа В. И. Лени... гол заабаринууд, тэрэниие бэе... лэн КПСС-эй ЦК-гай мартын ... лон сентябриин Пленумүү... шиидхэбэринүүдээр табигда... зорилгонууд тухай тэндэ тоб... хэлэгдэнэ.

Бодожо үзөөд, харюу бэл... гол асуудалнууд, мүн ямар ном... дые энэ темээр оложо уншаха ... рэгтэйб гэжэ зүбшөөл үгтэ... Тэрээнhээ гадна «коопераци... «координаци», «оптимальн... «үмсэ» гэхэ мэтын үгэнүүдтэ ... ряангы тайлбари үгтэнэ. СССР-... болон США-гай промышлен... тиин хүгжэлтэ тухай, мүн нац... нальна олзын ургалта тухай х... диаграмма үгтөө.

Хориин аймагай совхозуу... үнгэрhэн юhэ hарын туршада h... ноохо, мяха гүрэндэ худалд... түсэбөө хэр зэргэ дүүргэhэн ту... мэдээсэлнүүд, мүн долоон жэ... түсэб hайнаар дүүргэhэнэй тү... правительствын дээдэ шанда ... тэhэн хүнүүд тухай тэндэ тоо ... дээнүүд үгтөө.

Аймагай газетын хуудаhан... багахан хэмжүүр соо яhала ... лолтой материалнууд энэ номер... хэблэгдэбэ. Энэ hайн үүсхэлэ ... риин газетэ саашадаа бүри бо... жотойгоор, hонирхомоор барим... нуудые олон болгон саашаа... үргэлжэлүүлхэ бэзэ гэжэ ... хаар.

С. БАДМАЕВ.

МОСКВА. Июль hарада үдэшэлэншье асфальтhаа халуу шатана. Такси хажуугаарнь үнгэрэн татаад, зогсобо.

— Хайша ошохотнайб,—гээд жолоошон асууна.

— Удельнэ тосхон.

— Городой заха гү? Аргамгүй, халаамни дүүрэхэнь...

Городой захада, зуhаланда. Заахан Маринкань оройдоо 6 hаратай. Басагаяа эдеэлүүлхэ сагынь үни үнгэршэнхэй. Харин такси хажуугаарнь үнгэржэл, үнгэржэл байба. Ногоохон гал ялалзуулhан машина хараад, дахин гараа үргэбэ.

— Хайшаа ошохотнайб?

— Удельнэ тосхон.

— Үгы даа,..—гээд жолоошон машинаяа ябуулха дээрээ, нюурынь хараадхина.

— Та Нутэтэгрынэ бэшэ аабзат?

— Тиимэ,—гээд Анна толгойгоо дохибо.

— hуугты....

Нутэтэгрынэ гээшэ—чукот хэлэн дээрэ—тундраар харайлгаhан басаган гэhэн удхатай. Нээрээшье, Нутэтэгрынэ бүхы дэлхэйгээр ябажа үзэhэн хүн. Түрүүшээр нохой хүллөөд, оро унаад ябаа, хожомынь самолёдоор, вертолёдоор ниидээ. Даб дээрэ ойрын газарнуудаар: Перек., Провидениин тохой, Анадырь ошодог байhан, хожомынь холын городуудаар: Москва, Париж, Токиогоор ябаhан....

Бүлэг совет аяншад Монмартрын багахан кафедэ оробо. Тэдэнэр бүхэли үдэртөө ехэ hонин газарнуудаар ябаа. Мари-Роз гэжэ гудамжада Ленин багшын дурасхаалые хадагалhан гэртэ ороо, Пер-Лашезэй нангин шулуунуудые үзөө. Удаань Луврын жэрылдэhэн олон хүшөөнүүдые: Ренуар, Ватто, Ботичелли, тайлбарилхын аргагүй энеэбхидэгтэй «Монна Лиза» гэгшэдые хараа.

Аяншад каштан модоной hүүдэртэхи столдо hуубад. Наран баруун тээ ошонхой. Сакре-Кёрой орой дээгүүр ягаабтар үүлэн нүүнэ. Бүхы Парижай дууладаг дуутэдэ үдэрнүүдтэ гудамжын оркестр гүйсэдхэнэ. Оркестрэй наадахаа болиходо, Нутэтэгрынэ модоной набшануудай hаршаганахые элихэн дуулаба. Дээрэнь hархайhан модоной набшаhад hалхинда hэршэгэнэжэ байба. Энэ үедэ Нутэтэгрынэ анха түрүүшынхеэ модо хараhанаа hанаба.

Эсэгынь гэрхэн Хойто мүльhэн далайн эгээл эрьедэ, Шмидтын нэрэмжэтэ хущуун дээрэ байдаг hэн. Океан далайн hүртэ шууяан Нутэтэгрынын үлгын дуун байгаа. Далайн долгиной шууяан доро hэригшэ hэн. Эбхэрмэл долгин гэрэйнь хэрэлгээдэ туласа ерэгшэ бэлэй. Нэгэтэ далайн шэрүүн hалхи шуурган тэдэнэй хуушан гэрые абажа ябашаhан юм. Үшөө Тундра далайн эрьеhээ абан нэмжыхэ. Едойхо нэгэшье модогүй нюсэгэн тала, hалхинда үлеэгдэжэ гантаhан шулуун добуун харагдаха.

Дэлхэй дээрэ модон ургажа байдаг юм гэжэ Нутэтэгрынэ эгээн түрүүшынхеэ hургуулида мэдээ hэн. Ном дээрэхи ой модоной зурагые абаhаар hайхашаагаагүй. Юундэб гэхэдэ, тэндэ үнгэшье, хангалшье, абяаншье үгы ха юм.

Хожомынь, арбаад жэл болоhон хойно, одоол ургажа байhан модо анха түрүүшынхеэ хараа. hүни нэгэ ехэ городто ниидэн ерэбэ. Үглөөгүүр гостиницын номерто жэгтэй абяан соностоо. Эгээл тиигэжэ hалхигүй номгохон үдэр далайн долгилхонь соностодог.

Нутэтэгрынэ балкон дээрэ гараба. Сэсэглэжэ байhан акаци хаража гайхаhан, баясаhан гээшэнь аргагүй!

Туристнуудай хэниинььшеб буудажа hоридог газарта орохые дурадхаба. Хажуудаханань байгаа. «Пяс» гэтэр буудахань дуулдажа байhан юм. Тэрээн худар орохо

Совет засагай 50 жэлэй ойдо

ТУНДРЫН ДЕПУТАТ

үүдэнэй хажууда соносхол: «5 франк—5 буудаха—5 шанда хүртэхэ».

Буудалгын газарые даадаг хүн сэмсэгэр залуу эхэнэрые угтажа ерэбэ. Зэртэгэр нюдэтэй хадаа хари хүн гэжэ тэрэ ойлгоодхёо.

— Талаан туршагты, мадам, арюухан эхэнэртэ амжалта ерэхэл байха,—гээд француз гоёор загнан, Нутэтэгрынэдэ буу барюулба.

Нутэтэгрынэ энеэбхилэн байжа бууень абаад, шагааншьегүй буудажархиба.

— Гоё даа, мадам! Шанда хүртэбэт. Талаантай байнат!—гэжэ буудалгын газарай эзэн ушаргүй баясаба.

Нутэтэгрынэ үшөө дүрбэ буудаа. Дүрбэн шанда хүртэбэ. Буудалгын газарай эзэн шангыень үгэхэдөө, энеэбхилээгүй hэн.

Нутэтэгрынэй «ябая» гэжэ нүхэдтөө зангаад, шангыень орхижо, үүдэн тээшэ алхалхада:

— Мадам! Та дэлхэйн чемпион бэшэ гүт? — гээд француз хойноhоонь даб гэбэ.

— Бэшэ. Чукоткын ангуушанай басаганби.

— Чукотко? Хаана, ямар түбидэ оршодог юм?..

Чукотко—730 мянган дүрбэлжэн километр талмайтай хизаар юм. Тэрэ газар дээрэ Европын арбаад гүрэн багтажа болохо.

Чукотко Ази, Америкэ түбинүүдэй уулзуур дээрэ оршодог. Тэдэ хоёр түбиие нариихан Беринговэ хоолой хубаадаг. Хойто мүльhэн далайhаа Номгон океан ошохо уhан зам 1648 ондо нээhэн ородой хасаг Семен Дежневто зорюулагдаhан хүшөөгэй байдаг үндэр хабсагайн оройдо гараа hаа Аляскын эрье харагдаха.

Анна Нутэтэгрынын эхэ нютаг Чукотко—захагүй баян хизаар. Тэндэ үйлэдбэри ехээр хүгжэнги. Ашагта малтамал абаха промышленность бии. Алта, туулга, вольфрам, шулуу нүүрhэ абадаг. Прииск, уурхай, шахтануудай хажууда hайса түбхинэhэн тосхонууд яларжа байдаг.

Чукотко—урдын нүүдэл байдал эрхилдэг чукча, эксимос, юкагир үндэhэтэнэй эхэ нютаг. Тэдэнэр Совет засагай 50 жэлэй туршада эртэ урдын отог hуудалтай байгуулалтаhаа социалис байдалда сэхэ оронхой.

Хойто зүг гээшэмнай өөрын бэрхэшээлтэй, шиидхэгдээгүй олон асуудалнуудтай хизаар ха юм даа.

Тэдээн тухай СССР-эй Верховно Соведэй сесси дээрэ депутат Нутэтэгрынэ хэлээ hэн. Хэдэ хэдэн министерствэнүүдые дайран шүүмжэлhэниинь, түсэблэхы эмхи зургаанууд тушаа гомодоhониинь Чукотскын национальна округой арадай ажахые хүгжөөхэ түсэб табихадань хараада абтаhан байха.

СССР-эй Верховно Соведэй делегациин Япондо айлшалжа байhан тухай Токиогой газетэнүүдэй мэдээсэл соо делегациин гэшүүд тухай дурдахадаа, «гайхалтай hайхан хоёр ород эхэнэр» тухай хэлэгдээ hэн. «Сэхынь хэлэхэдэ, тэдэнэр арайшье, ород бэшэл даа»—гэжэ корреспондент бэшээ бэлэй. Тэдэнэй нэгэн—грузинка, Тбилиссиин театрай мэдээжэ артистка Медея Джапаридзе, нүгөөдэхинь— Анадырь хотын чукчанка, Чукоткын национальна округой Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ Анна Нутэтэгрынэ байгаа.

Японой, бусад хариин журналистнууд совет айлшадай ябаhан лэ газарта—парламентда ороходонь, императортай уулзахадань, орон соогуур аяншалхадань—ходо дахаад лэ ябаба. Тэдэнэй газетэдэ тунхаглаhан статья бүхэндэ «Чукоткын губернатор» Нутэтэгрынын нэрэ ходо дурдагдадаг бэлэй. Тэрэнэй сэсэн үгэ тухай, юумэ hанажа ядахагүй hонор ухаан, элдэр урин зан тухайнь бэшэдэг байгаа.

Пресс-конференци дээрэ Нутэтэгрынэhээ тоогүй олон асуудалнуудые hураа. Чукоткодотнай нээрээ алтан элбэг юм гү? 60 градус хүйтэндэ ажаhуужа, ажаллажа болохо гээшэ гү? Чукоткын эхэнэрнүүд ямараар хубсалдаг бэ?—гэхэ мэтэ элдэб асуудалнуудые hураа hэн.

Пресс-конференциин дүүрэхэ дүтэлhэн хойно Америкын нэгэ газетын корреспондент Нутэтэгрынэдэ хандан: юрын ангуушанай басаган аад, яагаад иимэ үндэр дээдэ тушаал зэргэ эзэлээбта? Али мухар талаан тудаа гээшэ гү?—гэhэн асуудалда харюусахыень «үндэр түрэлтэ ноён губернаторые» гуйгаа hэн.

— Үндэр дээдэ тушаал зэргэ гэнэ гүт? Минии нюта гаархин, холын Хойто зүгэй уул үндэhэ яhатан энэ тушаалда намайе дэбжүүлээ. СССР-эй Верховно Соведтэ тэдэ зониие түлөөлдэг хүм,—гэжэ Анна Нутэтэгрынэ харюусаба.

...Холын аяншалгаhаа Нутэтэгрынэ үдэшэлэн гэртээ бусажа ерэбэ. Хэдыш ехэ гүрэнэй ажал ябуулагшашье hаань, хубиин хэрэг, гэртэхин гэжэ байгаа бшуу. Тиигэбэшье үглөө үглөөгүүрнь—9 часта Анна гүйсэдкомтоо ошоо hэн. Стол дээрэнь гар табиха саарhанууд, олон тоото бэшэгүүд ебхынэ.

Нютагайнь хүн зонhоо гадна, аяар холын Украинаhаа, Кавказhаа, Казахстан болон Камчаткаhаа хүнүүд Чукоткын депутадта бэшэг бэшэдэг.

Чукоткые гайхамшагтай hонин хизаар гэжэ олон хүн тоолодог, ошожо хүдэлмэрилхые хүсэдэг. Энээн тухайдаа ороной заха хизаар бүхэнhөө бэшэнэ.

Албан хэрэгэйнгээ асуудалаар Нутэтэгрынэдэ геологууд ба авиаторнууд, медигүүд болон арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд орожо хөөрэлдэдэг. Гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ удаан саг соо үгы байгаа. Тиимэhээ шиидхэхэ ёhотой олон асуудал сугларaa бшуу...

Чукоткын депутат тухай үгүүлэлээ Москвагай таксин жолоошонhоо эхилээ hэмнайб.

— Та Нутэтэгрынэ бэшэ аабзат?—гэжэ жолоошон асуугаа hэмнай.

— Тиимэ,—гээд Нутэтэгрынэ толгойгоо дохибо.

— hуугты....

— Хаанаhаа та намайе мэдэнэт?—гэжэ Анна жолоошонhоо асууба. Хэзээхэдэ хүшэр обогыемнишье зүбөөр хэлэбэлтэ.....

Жолоошон урагшаа сэхэ хараад, үдэшын Москвагай үйлсөөр, тоогүй олон машинануудай дундуур таксигаа залан ябуулха зуураа:

— Энэ,—гээд газетэ hарбайба. Нэгэдэхи нюурта Нутэтэгрынын фото-зураг байгаа hэн —Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүниие үдэр бүри hуулгажа ябаха зол хуби дайралдадаггүй ха юм даа.

Анатолий ТОРЧИНСКИЙ,
АПН эй тусхай корр.

САБШАЛАН—МАНАЙ БАЯЛИГ

Уһалһанай, үтэгжүүлһэнэй аша

(Баргажанай Дэрээнэй совхозой луговодуудай дүй дүршэлһөө)

...ЙТО-БАЙГАЛАЙ, Баунтын, Бар... аймагуудай уулзабари дээ... баян дайдатай Дэрээнэй ... оршодог. Үхэр малаар, хонин ...ээр олон. Сабшалан, тариалан...ше элбэг. Гансахан сабшалан... 6500 гектар, тэрэ тоодо уһалаг... газарынь 2255 га болоно.

... урда сагһаа эндэхи зон саб... уһалжа, үтэгжүүлжэ, үбһэ ... баян ургаса абажа, адуу... үдхэдэг байһан. Жараад ...үеэршье эндэ табяад мянган ... үбһэн бэлэдхэгдэгшэ һэн. ...ритай бэрхэ луговодуудшье ... олон. Теэд һүүлэй жэлнүүдтэ ...шухала хэрэгтэ анхарал бага та..., жэлһээ жэл бүри үбһэ но... ургаса доошоо ороһон. Нёдон... ...ондоо 28 мянга гаран центнер ... абтаһан байха юм.

...СС-эй XXIII съездын, партиин ... 1965 оной мартын Пленумэй ...шэбэринүүдтэй танилсажа, тэ... бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ, ... хүдэлмэрилэгшэд, мэргэ... ажахынтаа гол баялиг—саб... һайжаруулхын түлөө ехэ ...елго гаргаһан байна. Трактор, ...нуудаар хүсэд хангагдаһан ...мелиоративна отряд шэнээр эм.... Бүхы уһалагдадаг сабша... луговодуудай 11 звеноdo ...һан. Агроном-луговодоор дүр...элтэй мэргэжэлтэ Надмит-Цы... Батуевич Санжиев томилогдоһон

...луговодуудай, лугомелиоративна ... хэхэ хүдэлмэри уридшалан ...аар түсэблэгдөөд, хүн бүхэн ... зорилгоёо тодорхойлжо, со... уялгануудые абаһан. Тэдэнэй ...лтые агроном-луговод эмхидхэ... ударидаһан байна.

...гажэ түрүүшын жэлдэ сабша... 11700 тонно наг шэбхэ ...гаа. Сабшалан борнойлхо, хүрь... соолохо, шугы бургааһа сэбэрлэ... ...лаар ехэ хүдэлмэри хэгдэһэн. ...агдамаар бүхы сабшалангаа ун...улжа, 1500 гаран гектарыень ...удаа уһалжа шадаа. Эдэ хүдэл... ...н эхэнхи хубинь лугомелиора... отрядай хүсөөр бэелүүлэгдэ...

...совхозой луговодуудай оролдол... хабартаа сабшалан дээрэһээ ... мал эртэ гаргагдаһан, 10 га... километр ута посхоод шэнээр ба...һан. Һургуулиин һурагшад, сов... хүдэлмэришэдэй хэдэн воскрес... ...гаргагдажэ, сабшалан дээрэхи ... шохой, бургааһа түүхэ, сэ... хүдэлмэри эмхидхэгдэһэн ...

...лдээ луговодууд хэрэгтэй соонь ... хүргэжэ абаһан. Жэшээнь, ... эрхим луговод Галсан Тан... Хуриганов ондоли хүргэжэ, ... сабшалан дээрэ уһа гаргажа. ...ээр хушаха талаар ехэ дүр...

— Зарим луговодууд үбэлдөө саб... дээрэ мульһэ хүргэхэдэ но... үндэһэн таһа хүрэшэдэг, гэм... гэжэ хэлсэдэг. Энээниие зүб гэ... аргагүй. Али газарта ондо ...шье байжа болоо юм бэзэ. Би... Ямаагана гэжэ газарай сабша... дээрэ мульһэ хүргэжэ, нёдондо ... үбһэ гаража байһан газарһаа ... жэл 5—6 һүри абаабди,—гэ... Галсан Тангарович хөөрэнэ.

...хэр Хуригановай звено үнгэрһэн ... 1,2 миллион кубометр муль... хүргэжэ, сабшалангаа хэдэн удаа ...уулһан. Энээнэй ашаар Анага... газарай га бүриһөө 25 цент... үбһэ һурилөө. Оолсын сабшалан... тэдэнэр баһал тошоной, һайра... уһаар шиигтүүлдэг дүршэлтэй. ... мүн лэ баян ургаса абтаа. ...үнигэр гэжэ газарта луговодоор ... Николай Ильич Минеев ...мэриин баян дүй дүршэлтэй. ... наг шэбхэ үдхэнөөр тараажа, ...абаритайгаар ундалуулдаг.

— Бидэнэр жэлдээ сабшаландаа ... мянган тонно шэбхэ гарга... һайнаар уһалхые оролдонобди,— ... Николай Ильич захалба.— ...гэйшэг гол газарые ехээр уһа... ..., харин хуурайшаг, доболиг газарые уһанайнь бужаганахаяа болитор шиигтүүлхэ хэрэгтэй.

Газараа һайнаар уһалжа, наг шэбхээр үтэгжүүлжэ шадаһанай эсэстэ энэ луговод 346 гектарай га бүриһөө 15 центнер үбһэ хуряажа абаһан.

Жэл бүри үбһэ ногоо һайнаар ургуулдаг луговод Базар Будаевич Будаев гансахан нютаг нугадаа суурхадаг бэшэ, мүн бүхы Баргажан аймаг дотороо, республика соогоо мэдээжэ болоһон. Энэ жэлдэшье дүршэл ехэтэй луговод баян ургаса туйлаа. Намаа гэжэ газарта Базар Будаевай звено 640 гектар сабшалан даажа байдаг. Тэндэһээ байгша ондо 7200 центнер үбһэ абаха гэһэн социалис уялга хараалһан байбал, тэрэнээ 8200 центнертэ хүргөө. Тус звеноdo бултадаа пенсидэ гараһан үбгэд ажалладаг. Пенсионернүүд Дондок Арсаланов, Доржо Ринчино, Гомбо Омпоков болон бусад наһатай болобошье, салир хүрзэ хоёроо мүнөөшье орхёогүй байһаар.

Шадабаритай бэрхэ луговодуудай тоодо мүн Бошикто Жигжитов, Дарма Баханов, Бальжир Мункуев гэгшэдэй нэрэ дурдаха хэрэгтэй. Эдэнэр жэлэй эхиндэ абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлһэн.

Дэрээнэй луговодуудай хүдэлмэриин һайн,. жэшээ абамаар таланъ үшөө юуб гэхэдэ, ахалагша луговодууд өөһэдөө үбһэ хуряадаг звенонуудые хүтэлбэрилжэ ябадаг заншалтай. Энэ ушарта үбһэ хуряалгын шанар нилээд һайн байһаниинь элирээ. Үбһэ хуряалгада лугомелиоративна отрядшье хабаададаг. Тэрэ отряд ургаса хуряалгын үедэ хоёр бүлэг болошо хубаарилаад, үбһэ хуряалгын бүхы хүдэлмэриие машинын хүсөөр хэнэ. Ногоогоо тракторай косилкануудаар сабшаад, тракторай тармуураар тэрэнээ баал болгоод, «СК-3» комбайнаар тэрэнээ суглуулжа, һүриин захада абаашана. Тэндэнь һүри хаядаг машинанууд хүдэлгэгдэнэ. Эдэ отрядууд өөһэдынгөө хүсөөр үбһэ абаха түсэбөө дүүргэнхэй. Жэшээнь, тэрэ отрядай 2-дохи звено түсэбэй ёһоор 3100 центнер үбһэ бэлэдхэхэ байбал, тэрэнээ сүм бэелүүлээ.

Эдэ бүхы хэмжээнүүдые абаһанай ашаар энэ совхоз байгша ондо 51452 центнер үбһэ суглуулһан байна. Иимэ ехэ үбһэ урдань ямаршье һайн ургасатай жэлдэ абажа үзөөгүй. Жэлэй эхиндэ социалис уялга абахадаа совхозой коллектив байгша ондо адагынь 49 мянган центнер үбһэ абахаар хараалһан.

Туйлаһан амжалтануудаараа урмашажа, эндэхи луговодууд, механизаторнууд ерэхэ жэлдэ—Агуухэ Октябриин социалис революциин 50 жэлэй ойн гүйсэхэ жэлдэ үбһэ ногооной бүри баян ургаса хуряахаар зоригжонхой.

Дэрээнэйхид энэ зорилгоёо нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхын тула мүнөөнһөө оролдожо захалба. Энэ намартаа 4 мянга гаран тонно наг шэбхэ обоолоод, тэрэнээ зөөжэ захалаа. Шэбхэ суглуулха, ашаха, зөөхэ хүдэлмэри хүсэд оньһожоруулагданхай. Эндэ ашаа тээхэ тэргэтэй 7 «Беларусь» трактор табигдажа, шэбхэ сабшалан дээрэ зөөгдэнэ. Гүүртэ, отарануудай газаахи шэбхэ бульдозероор суглуулха хүдэлмэри үргэлжэлһөөр. Совхозой хүдэлмэришэд шэнэ жэл гаратар шэбхэ сабшалан дээрэ гаргаха түсэбөө дүүргэхэ хүсэлтэй.

Намартаа, үбэлэй эхеэр шэбхээ зөөжэ шадабал, лугомелиоративна отрядта үгтэһэн тракторнууд хабартаа эртээр сабшалан борнойлхо, хүрьһыень соолохо, шугы бургааһа, болдог һэбхүүл ехээр сэбэрлэхэ аргатай байха бшуу. Нүгөө талаараа хабартаа сабшалан дээрэ түбһэн газараар трактораар ябаха аргагүй болодог. Ябахадаашье сабшалан муудуулна.

Эдэ үдэрнүүдтэ совхозой луговодууд, лугомелиоративна отрядай зарим механизаторнууд уһалууриин һубаг ханаабуудаа сэбэрлэхэ, гараса, хүүргэнүүдые заһаха, хаалта боолтонуудые шэнэлхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэжэ байнхай. Уһалууриин ханаабуудай эхинэй боолтонуудые шэнэлэн заһабарилжа оробо.

Сабшалан һайжаруулха, уһалууриин газар үргэдхэхэ талаар ерэхэ жэлдэ мүн лэ ехэ хэмжээнүүд хараалагданхай. Шальчигарай 300 гектар намаг хатааха шухала болонхой. Уһалууриин системэнүүдэй управлениин хүсөөр шугы бургааһа отологдожо, намаг газар хатаагдаха юм.

— Уһалууриимнай ханааб, һубагууд эдэгэржэ, хаалта, боолтонуудынь, уһа хубааридаг түхеэрэлгэнүүдынь хуушаржа, заһабари ехэ хэрэгтэй. Мүнөө энээндэ гол хүсэеэ табяабди,—гэжэ совхозой үнинэй луговод Балдан Базаров мэдүүлбэ.

Совхозой луговодуудай, мүн сабшалан һайжаруулха хүдэлмэри эндэ бүхыдөө һайн гэхын аргагүй. Хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд, дутагдалнууд үшөөл олон. Нэн түрүүн луговодуудай звеное бүхэли жэлдэ хүдэлгэнгүй, үбһэ хуряалгын дүүрэхэлээр лэ хабар болотор ондоо хүдэлмэридэ ябуулна. Тиимэһээ үбэлэй сагта хэгдэхэ ехэ хүдэлмэри һаатана. Луговодуудые түлбэриин талаар урмашуулха асуудал гуримшуулагдаагүй байһаар. Тэдэнэрэй ажалай түлөөһэн абтаһан ургасатай нягта холбогдоогүй байна.

Эдэ бүхы дутагдалнуудаа усадхажа шадабал, Дэрээнэй совхозой коллектив совет засагай 50-дахи ойн баярай жэлдэ үбһэ ногооной баян ургаса абажа, адууһа малдаа бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэжэ абаха байһаниинь дамжаггүй.

Б. ГЫЛЫКОВ,
манай тусхай корр.

Москва—Монреаль

МОСКВА. (ТАСС). Уласхоорондын үшөө нэгэ авиалини ноябриин 4-дэ нээгдэхэнь. Энэмнай Москвае Канадын томо хото—Монреальтай холбохо юм. Замай хэмжээн 8 мянган километр гэхэ гү, али аэрофлодой эгээн ута авиалининүүдэй нэгэн болоно. Энэ линидэ «ТУ-114» гэжэ самолёдууд ниидэхэ, Москва Монреаль хоёрой хоорондохи зайе 11 час соо буунгүйгөөр ниидэжэ гаталха байна.

Агаарай эдэ гигантнууд 116 хүниие һуулгаха шадалтай. Иимэ самолёт дотор 12 пассажирай унтажа амарха 4 купе, нэгэдэхи классай 12 һуури, аяншалгын классай 72 һуури бии.

«ТУ-114» Москва Монреаль хоёрой хоорондо неделидээ 1 рейс хэхэ юм.

АХА ДҮҮНЭР—ЛУГОВОДУУД

Илларион, Иван, Куприян Ткачевтон XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо луговодоор ажаллана. Бултал урагшаа һанаатай, ажалша бэрхэ зон.

Кирпичихэ, Остров гэжэ сабшалангай газарһаа урдань мүртэй ургаса абтадаггүй һэн. Бороотой һайн жэлэй болохоло ехэдээл һаа, гектарай 10—12 центнер үбһэн гарадаг бэлэй. Заримандаа гектарһаа 4—5 центнершье... Куприян Ильич Ткачевые луговод болгожо табиһанһаа хойшо эндэһээ жэл бүри баян ургаса гарадаг болонхой. Сабшалан дээрээ шэбхэ элбэг ехээр зөөжэ тараана. Үбэлынь саһа ехээр тогтоожо, газараа һайса шиигтүүлдэг. Һайнаар үтэгжүүлжэ, хэдэхэн жэлэй туршада газарайнгаа хүрьһые һайжаруулжэ шадаһан байна. Һубаг ханаабаар сабшалантаа ходо уһалжа байдаг. Энэ зун сабшалангаа дүрбэ дахин уһалаа. Тэрэнэй үсэд нэтэрүү ажал, оролдолго миин хии талаар хосороогүй. Урдань үзэгдөөгүй үндэр баян ургаса хуряажа абаа. Даалгагдаһан газарайнгаа гектар бүриһөө 28,9 центнер үбһэ хуряагаа. Эндэхи эрхэ байдалда ехэ үрэ дүн гээшэ.

Иван Ильич мүн лэ оролдосотой бэрхээр ажаллаа. Хурут гэжэ газарта 53 гектар сабшалангһаа 1754 центнер үбһэ хуряажа абаа. Энэнь гектар бүриһөө дунда зэргээр 33,1 центнер ургаса абаһан болоно. Илларион Ильич баһал эды шэнээн үбһэ өөрынгөө участогһаа хуряанхай.

Эдэнэр туйлаһанаараа һанаагаа амардаггүй, үшөөл ехэ амжалтын түлөө үсэд нэтэрүүгээр оролдодог заншалтай. Мүнөө ерэхэ жэлэйнгээ баян ургасын түлөө һаналаа табин, сабшаландаа аргал шэбхэ зөөжэ захалба. Хабар эртүүр тэрэнээ жэгдэлэн тараагаад уһалха юм.

Агуухэ Октябриин революциин 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ эдэ аха дүүнэр социалис мүрысөөндэ оролсон, дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаад, эршэ зоригтойгоор ажаллажа оробод.

Гектар бүриһөө дунда зэргээр 40 центнер үбһэ хуряажа абахабди гэһэн социалис уялгаяа эдэнэй лаб дүүргэхэ байһандань этигэмээр.

Аха дүүнэр түрэл колхозойнгоо ниитын малда түсэбһөө гадуур 1000 центнер һайхан үбһэ бэлдэжэ үгөө. Эдэнэй эршэтэ ажалаар хэн урмашахагүйб.

К. БОБРОВ.

Бэшүүр.

Совет композитор Анатолий Григорьевич Новиковой 70 наһанай ой октябриин 30-да гүйсэхэнь. Тэрэнэй «Вася Василек», «Харгынууд», «Россия», «Котовский тухай дуун», «Дэлхэйн демократическа залуушуулай гимн» гэжэ дуунуудынь арад зондо дурлагданхай. Эдэ дуунуудые залуушуул дууладаг, концертнүүдтэ дуулагдадаг, радиогоор дамжуулагдадаг. Анатолий Новиков өөрынгөө зохёолнуудые дуулалсадаг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша А. В. Новиков шэнэ дуугаа бүлэг залуушуултай хамта дуулажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

МАЛАЙ ТАРГАН—ШАДАБАРИҺАА

Агуухэ Октябриин һайндэрые ажалай эрхим бэлэгүүдээр угтахын тула хүн бүхэн шадал соогоо һайнаар ажаллана. Ивалтын туршалга-үйлэдбэрилгын ажахынхид энэ ехэ үдэртэ мүн лэ баян хэшэгтэй ерэхээр бэлэн.

Илангаяа мал адуулагшадые, мүн бэлшээн тарғалуулдаг хонишодой бригаданuудые магтамаар. Эдэнэйл ашаар гүрэндэ мяха худалдаха жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргээ. Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадта 6000 центнер тарган мяхан тус ажахыһаа ороһон.

Гүрэнэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэлгэдэ мал адуулагшадай аша габьяа тон ехэ. Жэшээнь, мал адуулагша Александр Елизарович Бурков зуун толгой хашараг, бяруунуудые харууһалжа, толгой бүриинь шэгнүүрые сүүдхэдэ 1250 граммаар нэмээгээ. Ивалгын бэлшээриин газар Буряад ороноймнай бусад бэлшээриин газарһаа үлүүсэ һайн гэхын аргагүй. Аягүйдөөл һаа, муу байхадаа болохо. Теэд дүй дүршэлтэй, бэрхэ малшанай гарта мал һайса тарғалаа ха юм. Шадажа адуулһанайл аша гээшэ. Шадажал адуулха хэрэгтэй.

Хонишодшье муу бэшээр ажаллаа гэжэ хэлэлтэй. Шойжинима Надмитовай бэлшээн тарғалуулһан хонид танигдахаар бэшэ томо, тарган болошоһон. Хэрбээ хонишон бүхэн зунай богонихон хугасаа соо иимэ һайнаар хонидоо тарғалуулдаг һаа, ажахыда нилээд олзотой байха һэн.

Ивалгын туршалга-үйлэдбэрилгын ажахы гүрэндөө тарган һайн мяха тушаахаһаа гадна, үүлтэр һайнтай үнеэд, буха, гахай, хонидые олоор үсхэбэрилжэ, республикын ажахынуудта худалдадаг. Энэ жэлэй эхинһээ хойшо колхоз. совхозуудта һайн үүлтэрэй 260 хашараг, 40 буруу буха, 200 гахай худалдаа. Мүнөө колхозуудта үшөө 200 хашараг, 100 гахай худалдахаяа шахан тарғалуулагдажа байна.

А. НАГАСЛАЕВ.

ТҮЛГЭНҺӨӨ АБТАҺАН ТҮЛ

Будажап Шагдаров хонин ажал дээрэ нилээд удаан хүдэлжэ ябана. Дүй дүршэлтэй хонишон. Табан зуу гаран хонидые харууһалдаг. Хонидынь тобир тарган. Түлгэ хонид шуу. Тиимэшье һаа, хонин бүриһөө 4,2 килограмм нооһо хайшалһан.

Хэрбээ булта иимээр ажаллажа байдаг һаа, ажахымнай али зэргэ түргөөр хүгжэхэ бэлэй. Будажап Шагдаров үбһэ тэжээлээ өөрынгөө хүсөөр сүм бэлдээд, хашаа хорёодоо зөөжэ оруулаанхай. Энэ жэлдэ хонин бүриһөө хурьга абаха гэһэн уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын тула түрүү хонишод эршэ зоригтойгоор ажаллажа оробод. Хонин бүриһөө хурьга абажа, бүрин бүтэноор түлжүүлхэ гэһэн уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэл байха.

Ш. ЦЫВАНОВ.

Хори. Чисаанын совхоз.

Таниие ямараар хангана б?

ДООДО-ЭЛХИИН „ГҮНЗЭГЫДЭ“

1. ЗАВОД ЮУ ЯДААБ?

Доодо-Элхи тосхоной (Загарай)—эдеэ хоолой магазин... Бишыхан бидон, шэл бариһан хүнүүд орожо ерээд лэ асууна:

— Һү асараа гү?

— Үгы,—гэһэн харюу дуулдана. Наймаалагшань хашархадаа, зузаан боро саарһан дээрэ «һүн үгы» гэжэ барзайтар бэшээд, үүдэн дээрээ үлгэжэрхибэ. Ерэһэн лэ хүнүүд урмаа хухарангяар гэдэргээ бусанад. «Ургажалэр абаһан һүмнай дууһашоо. Үхибүүмнай һүгүй байжа шадахагүй юумэл даа»,—гээд нэгэ хүгшэн һанаагаа зобонгёор гэмэрэн ошоно.

Үнэхөөрөөшье тэндэ һүн ганса нэгэн үдэр бэшэ, харин ходолоо таһалдадаг. Магазинда хоёр-гурба хоножо арайхан асардаг, столоводо ехэнхидээ «хуурай» һүн байдаг.

Һүн Загарайн заводһоо асарагдадаг, графигынь хододоо хазагайрдаг. Тиигээд тосхондо хэды хэмжээтэйгээр сагаан эдеэн асарагдабал, хүсэд хүрэхэб—энээн тухай леспромхозой ОРС-ынхид, һүнэй заводойхидтой бүридхэжэ үзэдэггүй. Иигэхэдээ олохон лэ хүнүүд һүөөр таһалдадаг байжа болоо.

Үшөө юуб гэхэдэ, зөөхэй, творог, кефир гэхэ мэтэнь хододоо таһалдадаг мүртөө муу шанартай. «Эгээл дээдэ сортын» гэжэ тэмдэгтэй аад лэ, амтагүй яяр байдаг гэһэн гомдол ороно. Энээн тухай дээдэ эмхи зургаануудта оло дахин мэдүүлэгдэһэн, бэшэгдэһэншье һаа, бодото үрэ гаранагүй.

Мүн сагаан эдеэн—творог, зөөхэй гэхэ мэтые шэл, саарһан амһарта соо хээд ёһоор худалданагүй.

Һүн—тухэреэн жэлэй хоол. Энээниие заашье таһалдуулангүй, һайн шанартайгаар наймаалха гээшэ Загарайн һүнэй заводой уялга. Теэд энэ предприяти юу ядааб? Лахадаа иимэ ахир тулюураар хүдэлнэб? Аймагай эмхи зургаанууд туһалаг лэ!

2. НАМАРАЙ ХЭШЭГ ЯАҺАН БЭ?

Намарай элбэг баян энэ сагта гансашье үүсэ өөхэн бэшэ, мүн огородой эдеэнэй хэшэг дээжэнүүд айл бүриин столой шэмэг болохоһоо гадна, столово бүхэндэ бүри дуратай соошни дэлгээтэй, бэлдээтэй байха ёһотой бээз.

Теэд Доодо-Элхиин столоводо орохоло юун бэ?

Балай тогоошодые тухашаруулан хүлгүүлжэ, хүүежэ байһан хүн зоншье үгы. 10—5 хүн.

Тэдэнэй нэгэниинь меню абажа, дахин дахин шэртэн хараһанай һүүлээр гайхаба:

— Овощ үгы юм гү даа?

— Капустатай шүлэ абагты, хоёрдохи блюдэ абагты. Шэнэ капуста, хартаабхатай,—эдеэнэй түлбэри абадаг эхэнэр убайгүйхэнөөр харюусаба.

— Үгы, гансал овощоор хэһэн эдеэ һуранаб даа?

— Үгы, үгы.

— Намарай хэшэгһээ хүртэхэ гэжэ һанаа һэм.

— Хүлисэгты...Котлет байна.

Тиигээд тэрэ хүн нэгэ юушьеб даа захижа абаба.

Баһа нэгэ үхибүүгээ дахуулһан наһажаал хүн орожо ерээд:

— Энэ бидэ хоёрто сагаан эдеэнһээ гадна, овощ ходо эдижэ байха гэһэн юм. Юун бии гээшэб?—гээд асууна.

— Щи... котлет, гуляшнай шэнэ капуста, хартаабхатай. Дураа мэдэгты.

— Салат, венигрет үгы гү даа?

— Үгы, үгы. Үгыень мэдэжэ байгаад юу һурана гээшэбта?

Үбгэжөөл бүри дураа гутанги түхэл үзүүлбэ...

Энэ столоводо шараһан, шанаһан мяханай зүйлнүүд үбэлдөөшье байдаг ааб даа. Юу хэлэхэб, яһала амтатай һайнааршье бэлдэглэнэ. Харин лэ тэрэ огородой эдеэтэйгээр рагу, голубцы, венигрет, салат гэхэ мэтые огто хэдэггүй, хэрэгсээдэггүй байһаниинь гэмшэлтэй. Хадагаламжалань капуста, һонгино, свёкло гэхэ мэтэ яһала бии. Юум бэ даа теэд?

— Огородой эдеэгээр хоол хэхэ гээшэмнай гайтайхан хэрэг. Ажалынь ехэ,—гэжэ столовые даагша нүхэр Ерешко С. И. хэлэбэ. Үнэхөөрөөшье энэл—ажалай ехэһээ зүрхэсөөд лэ. огородой эдеэгээр эндэ ямаршье мүртэй блюдэ хэдэггүйнь даб дээрэ гол шалтагаан болоно гээшэ ха.

Гадна энэ столоводо, мүн хүүгэдэй ясли-саадуудта, эмнэлгын газарнуудта эдеэ хоолой ямар шанар янзатайгаар бэлдэгдэжэ байһые хинаха, зүбшэл үгэхэ, туһаламжа үзүүлхэ кулинарна совет байха аад лэ, үгы.

Энээн тушаа леспромхозой рабочком болон ОРС-ынхид анхаралаа табиг лэ!

3. ХАДАГАЛХА ГЭХЭДЭ....

Леспромхозой бүхэли жэлэйнь неосэ хартаабха, овощ хадагалдаг газар... Эдэ бүгэдэнь эндэ түсэбэй ёһоор сүм бэлдэгдэнхэй, гол түлэб ниитын эдеэ хоолдо гаргашалагдаха. Гэбэшье энэ хадагаламжынь газар ехэ уйтаданхай, багаданхай. Капуста монсогор зандаа хадагалха түхеэрэлгэ байхагүй. Энээниие гансал торхонууд соо дабһалжа табиха аргатай. Һонгиноёо бэлдэхэдээ хартаабха дээгүүрэ дабхар тагуудые табижа, тэндээ адхадаг юм ха. Тиихэдэ энэнь «газарай бэльхын» амин дээрэ шиигтэдэг, ургадаг гү, али хартаабхаяа ургуулхагүй гээд һэрюун байлгабалынь хүлдэшэдэг.

Иимэ эрхэ байдалда овош тухэреэн жэл соогоо хадагалхань бэрхэтэй. Столовонуудыешье огородой эдеэгээр саг үргэлжэ хангахын аргагүй.

Энэ хартаабха, овош хадагалдаг газарые үргэдхэхэ, таарамжатай зохидоор түхеэрхэ талаар Хандагатайн леспромхоз, мүн хүдэлмэришэдэй хэрэглэмжые хангаха управлени туһалха, ерээдүй сагта барилгынгаа түсэбтэ оруулха ёһотой һэн гэжэ һанагдана.

Р. ЦЫБИКОВ.
манай тусхай корр.

Чехословак арадай һайндэр

ПРАГА, октябриин 28. (ТАСС). Чехословак арад Чехословакиин Республикын анхан тогтоһон үдэрые, Национализациин үдэрые баярай оршон байдалда тэмдэглэжэ байна.

Чехословак арадай өөһэдынгөө эрхэ сүлөөгэй түлөө удаан тэмсэһэнэй эсэстэ, 1918 оной октябриин 28-да бэеэ даанги Чехословак гүрэн тогтоогдоо бэлэй.

Октябриин 28— манай сүлөөтэ, бэеэ даaһан байдалай үдэр, манай түрүүшын республикын урган мандаһан үдэр болоно гэжэ «Руде право» газетэ мүнөөдэр бэшэбэ.

1945 оной октябриин 24-дэ национализаци тухай декредтэ гар табигдаһан, тэрэмнай 1918 оной октябриин 28-да эхи табигдаһан ёһо гуримай үргэлжэлэл боложо, социалис хүгжэлтын зам нээгээ һэн.

Урда Вьетнамые сүлөөлхэ армиин мэдээсэл

ХАНОЙ, октябриин 28. (ТАСС). Урда Вьетнамые сүлөөлхэ армиин частьнууд байгша оной түрүүшын 9 һарын турша соо дайсанай 200.000 гаран солдадые, тэрэ тоодо американска 90.000 шахуу солдат ба тэдэнэй дахуулнуудые хүлһөөнь буулгаа. Энээн тухай ВИА агентствын дамжуулһан Урда Вьетнамые сүлөөлхэ армиин мэдээсэл дотор хэлэгдэнэ.

Хүсэд бэшэ мэдээнүүдэй ёһоор, энэл үе соо дайсанай ябаган сэрэгэй 27 батальон, моторизованно 9 подразделени, 212 рото, 295 взвод бүрин үгы хэгдээ.

Урда Вьетнамые сүлөөлхэ армиин частьнууд ба партизанууд юһэ һарын турша соо 1651 самолёт ба вертолёдуудые буудажа унагааһан гү, али һандааһан, сэрэгэй 2750 транспорт, тэрэ тоодо 1123 хуягта машина үгы хэһэн гү, али һандааһан, 26 паровоз, сэрэгэй ашаатай 91 вагон хүмэрюулһэн, 250 хүүргэ һандааһан, 10 мянга гаран элдэб буунуудые буляан абаһан байна.

Энэ документ дотор хэлэгдэһэнэй ёһоор, һүүлэй 3 һарын турша соо Урда Вьетнамда дайсанай 44500 солдат алагдаһан, шархатаһан, плендэ абтаһан байгаа. Тэдэнэй дунда США-гай ба тэдэнэй дахуулнуудай 23000 солдат бии. Энэл 3 һарын хугасаа дотор Урда Вьетнамые сүлөөлхэ армиин сэрэгшэд ба партизанууд американска 370 самолёт ба вертоледые буудажа унагааһан, аэродромууд дээрэнь бута сохиһон, транспортын 925 хэрэгсэл үгы хэһэн гү, али һандааһан байха юм. Тэдэнэй тоодо дайсанай 353 хуягта машина бии. Сэрэгэй 21 катер уһа руу шэнгээгдээ. 40 гаран гарнизонһоо дайсадые намнаһан байна.

Урда Корейн хүлһэншэдэй зэрлиг ааша

ХАНОЙ, октябриин 27. (ТАСС). Урда Корейн хүлһэнэй сэрэгүүд Урда Вьетнамай Бинь-Динь провинциин хадын районуудта октябриин эхеэр мүрдэлгэ гэрдэлгэ хэхэ үедөө эндэхи хэдэ мянган зониие алаһан, гэмтээһэн байна. Урда Корейн зэрлиг дээрмэшэд 3500-аад хүниие, гол түлэб эхэнэрнүүд ба үхибүүдые, тэрэл провинциин Фукат гэжэ район худар, «үхэлэй губи» гэдэг руу һаяхан намнажа абаашаад, зэрлиг муухайгаар зобоохо тамалха һанаатай байна.

ВИА агентствын дамжуулһан, «Сүлөөлэлгэ» агентствын мэдүүлгэ дотор иигэжэ хэлэгдэнэ: Урда Корейһээ ерэһэн хүлһэнэй сэрэгүүд һүүлэй хэдэн һарын турша соо Фуиен ба Бинь-Динь провинцинуудай олохон тосхонуудта иимэ зэрлиг муухай ябуулгануудые хэһэн байна. «Сүлөөлэлгэ» агентство эдэ зэрлиг дээрмэшэдэй муу муухай аашые эрид буруушаана, «үхэлэй губи» худар намнагдажа абаашагдаһан энгэй амгалан зониие сүлөөлхэ эрилтэ табина.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Һүжэрөөлгын аюул

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 28. (ТАСС). «Дайн байлдаа таһалгаряагүй һүжэрөөлгын замаар Америкые хүтэлжэ үргэлжэлбэл, Ази худар хэдэ миллион американска солдадуудые эльгээһэнэй түлөө түүхын үмэнэ харюусаха болохот»,—гэжэ сенатор Уэйн Морзе (демократ, Орегон штадһаа) үсэгэлдэр президент Джонсондо хандажа мэдүүлбэ.

ЮПИ агентствын дамжуулһанай ёһоор, ДРВ-е бомбодохоёо болихыень Джонсониие Морзе дахинаа уряалһан байна. «Хойто Вьетнамдахи граждан зониие аланагүйбди гэжэ правительство манда хэлэнэ. Ханойн центрһээ 3 милиин газарта байһан районуудые бомбодоходо, граждан зон хайшан гээд хосоролгүй байха юм гэжэ хэлэхэ ушартай болонобди» гэбэ.

ЮАР-ай түрмэнүүдтэ

ЛОНДОН, октябриин 29. (ТАСС). Сүлөөтэ байдалай түлөө хэдэ мянган тэмсэлшэд ЮАР-ай түрмэ шоронгууд соогуур зобожо, тулижа байдаг. Апартеидэй политика буруушааһан бүхы хүнүүдые барижа хааха арга боломжо засагай газараархидта расис хуули олгоно. Коммунис ябуулга, һүйдхэлэй ябуулга дараха тухай хуулинуудай, хоригдоһон эмхинүүд тухай, гүрэнэй аюулгүйе сахиха тухай хуулинуудай үндэһөөр 1.300 гаран хүн түрмэдэ хаагданхай.

ООН-ой Генеральна Ассамблейн сесси дээрэ

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 28. (ТАСС). 1967 ониие уласхоорондын аяншалгын жэл гэжэ соносхоһон ООН-ой Генеральна Ассамблейн резолюциин проектые Советскэ Союз үсэгэлдэр дэмжээ. Уласхоорондын аяншалга хүгжөөхэдэ, бүхы дэлхэй дээрэхи арадуудай үгеэ ойлголсолгодонь туһалха байха гэжэ Советскэ Союзай түлөөлэгшэ С. С. Лобанов онсолон тэмдэглэбэ.

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 25. (ТАСС). ООН-ой Генеральна Ассамблей Баруун-Урда Африка тухай асуудал зүбшэн хэлсэлгые мүнөөдэр дүүргээ. ЮЗА-гые Урда-Африкын Республикын мэдэлдэ оруулһан мандат болюулжа, энэ территориин түлөө «сэхэ харюусалгые» ООН-ой дааха байһыень мэдэрһэн резолюци баталаа. Тус резолюциин проект Африкын, Азиин 54 ороной зүгһөө табигдаад, Латиин Америкын оронуудай оруулһан заһабаринууд нэмээгдээ. Эдэ заһабаринуудынь Баруун-Урда Африкада бэеэ дааһан байдал олгохо гэһэн тодорхой ябуулгые адагынь хахад жэлээр хойшолуулжа, резолюциие һуларуулба. Энэ резолюци 114 делегадай дуугаар баталагдаа. Португали ба Урда-Африкын Республика буруушаажа дуугаа үгөө. Англи, Франци, Замби, Сомали, Малави һаналаа бариба.

Анголын патриодуудай амжалта

ДАР-ЭС-САЛАМ. (ТАСС). Анголые сүлөөлхын түлөө арадай хүдэлөөнэй түлөөлэлгэтэ эмхиин (МПЛА) Лусакада (Замби) тунхаглаһан мэдээсэл дотор иигэжэ хэлэгдэнэ: Анголын патриодууд зүүн фронт дээрэ дайшалхы ябуулгануудые хэжэ, ехэ амжалта туйлаа.

Октябриин 13, 14-нэй туршада португальска мүрдэлгэшэд сэрэгэй ба техникын талаар ехэ гэмтэл хохидолдо ороһон байна.

ГОЛЛАНДИ. Доктор Боуман Вьетнамдахи дайе буруушааһан бэшэгтэ Зееланд провинциин 30.000 хүнэй гар табюулаад, парламентын байшан тээшэ ошожо ябана. Тэрээниие Амстердамда һууринжалтай Берг гэгшэ үдэшэнэ. Шүхэр дээрэхи листовконуудта: напалм иимэ һүйдхэл хэнэ, мистер президент» гэжэ бэшээтэй.

АПН-ТАСС-ай фото.

ЭДЭБХИТЭД ОЛОШОРОО

«Забайкалец» гэжэ спортивна клуб Улаан-Удэ городойнгоо 300 жэлэй ойдо зорюулжа заводойнгоо зунай арбадахи спартакиада найман түхэлэй спортоор үнгэргөө юм. Энэ мүрысөөн апрелиин 10-һаа эхилээд, августын 25 хүрэтэр болоо.

Дүрбэ һарын туршада үргэлжэлһэн спартакиадын үедэ физкультурнигууднай спортивна шадабаряа дээшэлүүлжэ, разрядуудтай болоо. Жэшээнь, 60 хүн хоёрдохи разрядтай, 136 хүн гурбадахи разрядтай болонхой. 130 гаран эдиршүүл разряд олоо. Гадна республиканска болон зональна мүрысөөнүүдтэ хабаадалсаһан хоёр хүн спортын мастерай, хоёр хүн тэрэнэй кандидадай, 22 хүн спортивна 1-дэхи разрядай нормо дүүргэнхэй.

Зунай спартакиадын дүнгөөр түрүү һуури-техническэ таһаг, 2-дохиие нүхэр Гомитейнэй, 3-дахи һууриие Сыреновэй даадаг цехүүд эзэлжэ, шанда хүртөө.

Спартакиадын үедэ «Забайкалец» спортивна клубай хүнгэн атледүүд 5 рекорд тогтооһон байна. Федор Глицевичус 1500 метрэй урилдаанда 4,09 секунда соо ерэһэн. Владимир Савицкий гүйдэл дундаа 180 сантиметр үндэрые харайгаа. Люда Матвеева мүн лэ 145 сантиметр үндэрые харайһан. Владимир Инжелевский 59 метр 80 сантиметртэ копье (жада) шэдэһэн, Нелла Филатова 38 метр 80 сантиметртэ диск шэдэһэн байха. Манай стадион дээрэ иимэ үрэ дүн хэзээдэшье байгаагүй юм. Эдэ нүхэднай бултадаа үйлэдбэриин түрүүшүүл.

Республиканска, зональна мүрысөөнүүдтэ спортсменүүднай авиационно заводойнгоо нэрэ хүндые урагшатайгаар хамгаалба. Волейболоор эрэшүүлэймнай суглуулагдамал команда 5 жэл удаагүйр республикынгаа чемпион ябана. Баскетболист басагадтаймнайш тэнсэхэ команди даб дээрэ үгы. 1966 ондо городки наадагшад, велосипедээр урилдагшад, мэргэн буудагшад стол дээрэ теннис наадагшаднай чемпион болоо. Футболистнарнай түрүү һууряа алданагүй.

И. МИХАЛЮК,
спортивна клубай инструктор.

ШАТАР

ХОЁР УУЛЗАЛГЫН ДҮНГӨӨР...

Эдэ үдэрнүүдтэ Спортын ордондо шатаршадай Бүхэсоюзна фестивальда зорюулагдаһан Улаан-Үдын шатаршадай мүрысөө-наадан эхилэнхэй. Тус уулзалгада 1-дэхи разрядай 24 шатаршад хабаадалсажа, хахад финалай 2 бүлэг болон тулалдана. Тэдэнэй дунда пенсионер Бадмасэбэг Цыденов, хүдөө ажахын институдай доцент Василий Аввакумович Мамилов гэгшэд хюлгын талмайда болгоомжотой «байлдаа» үнгэргэнэд.

Гадна 1-дэхи разрядай эдир шатаршад Коля Агапов, Коля Маншеев гэгшэдшье сортоогой сог залитайгаар наһажаал шатаршадтай тулалданад.

Үнгэрһэн 2 уулзалгын дүнгөөр хуушанай шатаршан нүхэр Цыденов эрхимлээд байна.

А. ИГУМНОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: Һү һаалга тухай түрүү бэшэг; «Кабанскын шубуушадай үгэ» гэһэн А. Хмелев Б. Стрекаловский хоёрой корреспонденци; Киргиздэ болоһон һайндэр тухай;

Хоёрдохи хуудаһанда: Загарайн Хандагатайн леспромхозой партийна тоосоото һунгалтын суглаанһаа нүхэр Дунаевай статья; Улаан-Үдын сэмбын фабрикын 20 жэлэй ойдо зорюулагдаһан Д. Дамбаевай зураглал.

Гурбадахи хуудаһанда: Агуу-ехэ Октябриин революцида зорюулагдаһан материалнууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Ж. Балданжабоной шэнэ повестьһоо хэһэг; Элдэб һонин; соносхолнууд.

ТҮРҮҮШЫН ОЛЬБОН

Октябриин гурбадахи арбан хоногой түрүүшын 3-4 үдэр республика соомнай паратай дулаан уларил байһан. Урда аймагуудта арбан хоногой дунда зэргын температура 0-һоо 1 градус хүрэтэр дулаан, хойто аймагуудта 4 градус хүрэтэр хүйтэрбэ. Үдэрэй дулаан 2—10 градус хүрэһэн байна. Тэрэ үедэ 1—2 миллиметр саһан ороод, удангүй хайлашоо. Тиигэбэшье хадаар, хойто аймагуудта байрын саһан унаа.

Октябриин 25—26-най үдэрнүүдтэ хойто зүгһөө хүйтэн амисхал буужа, гансата хүйтэрбэ. Октябриин 27-дошье хүйтэншэг байгаа. Эдэ үдэрнүүдтэ сүүдхын дунда зэргын температура 9—16 градус хүйтэн болоо. Эгээн хүйтэрхэдөө 15—25, тиихэдэ хойто аймагуудта 31 градус хүрэһэн байна.

Газарай хүрьһэн хүрэжэ эхилээ. Гол горходто зайр ороо. Бишыхан горход, баймга уһад хүрэжэ хадалала.

Ин. КОТОВ.

Физкультурна эдэбхитэдэй суглаае угтуулан

Бүхы олониитын хэрэг

МАНАЙ орон дотор физкультура болон спорт гүрэн түрын ехэ удха шанартай бүгэдэ арадай хэрэг гэжэ хододоо тоологдодог. Түрэл партии, правительствамнай физкультурна хүдэлөөе олониитын дунда үргэнөөр хүгжөөхэ тухай ехэ анхарал хандуулдаг. Тэрэнэй ашаар манайда 46 миллион физкультурнигууд тоологдоно. Тиихэдэ гансахан манай республика соо 118 мянга гаран хүн физкультура, спортдо хабаадалсана. Тэдэнэрэй тоодо үглөөнэй спортивна гимнастика, амаралтын үдэрнүүдтэ элдэб аяншалга хэгшэд оролсоногүй. Загаһа барилга, агнуури хэлгэдэ дуратайшуул хэды олон гээшэб. Эдэ бүхы хүнүүдэй бэе махабадай тамир бэхижүүлхэ, ажалшадай сүлөө сагаа һайнаар үнгэргэхэ ябадалда тон шухала нүхэсэл болоҗо үгэдэгынь элитэ.

«Физкультура ба спортые саашадаһь хүгжөөхэ талаар хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй байгша оной августын 11-дэ абаһан тогтоолые оло миллион физкультурнигууд болон манай арад түмэн баяр баясхалантайгаар угтаа.

Тус тогтоолоор физкультура, спортые мүнөө үеын эрилтэдэ хүрэтэр үргэхэ гэһэн харюусалгатай зорилго табигдана. Энэ зорилго хадаа физкультурна хүдэлөөе ёһотой бүгэдэ арадай хүдэлөөн болгохо гэһэн удха шанаргай. Юуб гэхэдэ, физкультура эрдэм ухаанай үндэһөөр бэелүүлэгдэн хүүгэдһээ эхилээд, бүхы арад зониие хабаадуулха зэргэтэй.

РЕСПУБЛИКЫМНАЙ физкультурын эмхинүүд колхоз, совхозуудай, предприяти болон эмхи зургаануудай, һургуулинуудай 500 гаран коллективүүдһээ бүридэнэ. Эдэ коллективүүд зарим тэды туйлалтануудтай. Жэшээнь, 1965 ондо СССР-эй спортын табан мастер, нэгэдэхи разрядай 448 спортсмен, хоёрдохи—2748 хүн бэлэдхэгдэһэн байна. Энэ туйлалта мүнөө жэлдэ бүри дээшэ болоһон. Буряадай спортсменүүдэй шадабари нилээд ургаа.

Байгша ондо конькишад Валерий Мунгалов, Юрий Кокорин, боксёрнууд Владимир Бадмаев, Яков Цуй-Ю-сен гэгшэд спортын мастернууд болонхой. Эдэ боксёрнууд РСФСР-эй суглуулагдамал командын түлөө уласхоорондын шинг дээрэ Кубын Республикын боксёрнуудтай тулалдахадаа ехэхэн амжалта туйлаа юм. Тэдэнэр мүнөө РСФСР-эй суглуулагдамал командын гэшүүд. Лев Никандров спортивна гимнастикаар түрүүшымнай мастер. Гушан бэрхэ физкультурнигууд элдэб түхэлэй спортоор мастерта кандидадай нэрэдэ хүртэһэн байна. Спортсменүүдэй эдэ туйлалтанууд тренернүүдэй шадабариһаа дулдыдана. Тэдэнэй тоодо А. Атарханов, С. Жамбалов, Г. Алексеев, Т. Шевчук болон бусад ороно. Тэрэшэлэн шадабаритай судьянарайшье тоо олошороо.

1966 ондо республика соомнай үнгэргэгдэһэн гол хэмжээ ябуулга хадаа арбан гурбан түхэлэй спортоор спортивна бүлгэмүүдэй суглуулагдамал командануудые хабаадуулһан Буряадаймнай зунай спартакиада болоно. Энэ спартакиада Совет засагай 50 жэлэй ойдо, 1967 ондо болохо РСФСР-эй арадуудай IV спартакиадада зорюулагдаһан. Мүнөө спартакиадын мүрысөөн 11 янзын спортоор үнгэргэгдөөд байна. Бокс болон шатараар шанга тулалдаанууд ноябрь, декабрь һарануудта болохо. Спартакиадын түрүүшын дүнгөөр «Буревестник» бүлгэмэй студентнэр, «Труд», «Ажалай резервнүүдэй», «Локомотив» бүлгэмүүд яһала һайн үрэ дүнгүүдтэй.

Зунай үедэ үнгэргэгдэһэн спортивна хэмжээ ябуулганuудта хүсэд бэшэ мэдээгээр 55 мянга гаран хүн хабаадалсаһан байна. Илангаяа баскетбол, волейбол, стол дээрэ наададаг теннис, хүнгэн атлетикэ болон бусад түхэлэй наадануд бүришье олон хүниие хабаадуулаа.

Спартакиадаһаа гадуур элдэб түхэлэй спортоор мүн РСФСР-эй түрүү һуури эзэлэлгын түлөө мүрысөөнүүд, уласхоорондын уулзалганууд болоо.

Баскетболоор манай эрэшүүлэй команда Алас-Дурнын зонодо болоһон мүрысөөндэ хабаадалсахадаа түрүү һуури эзэлжэ, РСФСР-эй түрүү һуури эзэлэлгын финалда наадаһан байна. Эхэнэрнүүдэймнай команда баскетболоор Хабаровскын спортсменүүдтэ гартажа, хүндэлэлэй шэрээгэй хоёрдохи табсан дээрэ гараа һэн.

Городки шэдэгшэдэй команда Ангарск городто болоһон түрүү һуури эзэлэлгэдэ хабаадалсахадаа дамжуулгын шанда хүртөө юм. «Ажалай резервнүүдэй» бүлгэмэй велосипедистнэр бүлгэмэйнгөө Центральна соведэй түрүү һууриие хэдэн жэл удаагүйр эзэлжэ ябана. Республикымнай ВОГ-гай футболистнар РСФСР-эй түрүү һуури эзэлэлгэдэ хабаадалсахадаа Ижевск, Куйбышев, Оренбург городуудай командануудые илажа, Ессентук городто болоһон финальна наадаанда оролсоо. Тиихэдээ Россин 37 командануудай дундаһаа 4-дэхи һууридa гараһан байха юм.

Олохон спортсменүүд РСФСР-эй түрүү һуури эзэлэлгын зональна, финальна мүрысөөнүүдтэ амжалтатайгаар наадаа. Тэдэнэй тоодо Цуй-Ю-сэн, Чуясов, Мурзин, Иванов болон бусад ороно.

Буряадаймнай спортсменүүд шатар, волейбол, теннис, футбол наадалга, барилдаагаар уласхоорондын уулзалгада Монголой спортсменүүдтэй наадажа, горитойхон амжалта туйлаа.

1967 ОН мүн лэ һонирхолтой байхаар хүлеэгдэнэ. Үбэлэй үедэ Совет засагай 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан СССР-эй профсоюзуудай IV үбэлэй спартакиада үнгэргэгдэхэнь. Тэрэнэй программада санаар урилдалга, биатло (санаар ябаад, ябууд дундаа сагаалса буудаха), конькигаар урилдалга, шайба болон бүмбэгэ сохин хоккей наадалга гэхэ зэргэ оролсоно.

Ерэхэ жэлдэ Совет засагай 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан РСФСР-эй арадуудай зунай спартакиада үнгэргэгдэхэ болоно. Энэ мүрысөөн зарим түхэлэй спортоор 1967 оной февральһаа эхилэн зононуудта үнгэргэгдэжэ эхилхэ юм.

Алас-Дурнын зонодо болохо Россин спартакиадада Буряадай суглуулагдамал команда 13 янзын, тиихэдэ хүдөөгэй бэрхэшүүл 9 янзын спортоор хабаадалсаха зэргэтэй. Алас-Дурнын спартакиадада бүхы түхэлэй спортоор илаһан команда тусхай шанда хүртэхэ. Тиихэдэ хүдөөгэй спортсменүүд РСФСР-эй арадуудай IV спартакиадын зональна мүрысөөндэ хабаадалсаха эрхэ олохо байна.

Республикын физкультурна эмхинүүд РСФСР-эй арадуудай спартакиадые амжалтатайгаар үнгэргэхын, тэдэ мүрысөөнүүдтэ Буряадайнгаа спортивна нэрэ хүндые хамгаалхын тулада бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ болоно. Энэмнай физкультура, спортые саашадань хүгжөөхэ талаар КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолдо харюу болохонь лабтай.

Н. ИВАНОВ,
Буряадай спортобществын соведэй түрүүлэгшын орлогшо.

АЯНШАЛГЫН АШАГТАЙ ХАРГЫГААР...

ХААНАШЬЕ—хойто ба урда зүгтэ, баруун ба зүүн зүгтэ—түрэл һайхан хизаар соогуураа, үзэсхэлэн гоё Эхэ орон соогуураа аяншалан, өөһэдынгөө амаралта үнгэрэгжэ ябаһан хэдэ миллион совет хүнүүдые харадагбди. Тэдэнэрэй харгы уһа гол, уула хадые, тайга модо, тала дайдые һэтэ гаран ошоно. Удаан бэшэ ойро зуурынье аян замда ябалга хэды ехэ һайн һайхан һанал сэдьхэл түрүүлдэг гээшэб. Аяншалга бүхэн хүнүүдые хүнгэн солбон болгоно, оюун мэдэрэлыень ухаан бодолоор дэлбээнэ, оронойнгоо байгаалитай, тэрэнэй культура, экономико, дурасхаалта газарнуудтай танилсуулдаг.

Аяншалга гээшэ ашагтай туһатай амаралтануудаймнай нэгэн. Аяншадай дунда хүдэлмэришэд, колхознигууд, студентнэр, пионернүүд, алба хаагшад болон эрдэмтэд бии. Аяншалан харгы замда ябахадаа олондо туһатай ажал бүтээнэ, байгаалиин баялигые бэдэрэлгэдэ хабаадалсана, коллекци суглуулна, арад зоной дунда агитационно хүдэлмэри ябуулна.

Олон түмэн ажалша зон өөһэдынгөө амаралтые һайнаар түхеэрэгдэһэн туристска баазануудта үнгэргэдэг. Энэ жэл хүрэтэр республика соомнай туристска нэгэшье бааза байгаагүй. Мүнөө манай республикада аяншалгын гурбан бааза баригдажа эхилбэ. Тэдэнэй нэгэниинь Сурхайта нуур шадар үбэлэй түхэлтэйгөөр 100 хүнэй байха байратайгаар бодхоогдоно. Нүгөө нэгэ баазань Байгал шадар Посольско сөөрэмэй эрье дээрэ юм. Тэндэ катераар ябаха онгосын станци эмхидхэгдэхэ. Гурбадахинь—Улаан-Үдэдэ Дээдэ-Онгостой гэжэ газарта баригдаад, байгша оной май һараһаа хойшо хүдэлмэрилжэ эхилээ. Гараха оной январиин 1 хүрэтэр энэ бааза дээрэ 1700 хүн амарха юм. 1967 ондо туризмаар Буряадай областной совет хамта дээрэ 5800 хүнэй һууритай гурбан шэнэ баазатай болохонь.

1967 оной июниин 30-да түмэр замай Улаан-Үдэ станциин перрон дээрэһээ Новосибирск—Свердловск—Минск— Вильнюс—Ригэ—Таллин— Ленинград —Москва —Улаан-Үдэ гэһэн маршрудтайгаар 408 хүн поездоор аяншалгада мордохо юм. Энэнь 24 хоног соо үргэлжэлхэ юм. Мүн республикынгаа үзэсхэлэнтэ газарнуудаар аяншалха город шадарай элүүржүүлгын нэгэ үдэрэй поезд эмхидхэгдэхэ байна.

Туризмаар Буряадай Соведэй экскурсиин бюро республикынгаа дурасхаалта газарнуудаар—Кяхта город, Новоселенгинск, Байгал ошохо, табан жэлэй барилганууд дээгүүр ябаха экскурсида 1000 гаран хүниие хабаадуулха гэжэ шиидээ.

1968 ондо Байгал шадар Максимиха тосхондо 500 хүнэй байха зунай бааза баригдажа эхилхэ.

И. АЛЬЦМАН,
туризмаар Буряадай областной соведэй түрүүлэгшэ.

ТОО, БАРИМТА

** БУРЯАДАЙ олохон спортсменүүд СССР-эй, РСФСР-эй, Центральна Соведэй обществонуудай суглуулагдамал командануудта оруулагданхай. Тэдэнэй тоодо конькишан Юрий Малыгин, барилдаашад Нима Ивахинов, боксёр Яков Цуй-Ю-сен, Бата Нимаев, велосипедээр урилдагша Леонид Рыжаков болон бусад ороно.*

** СССР-эй спортын мастернуудай бүлэдэ шэнэ нэрэнүүд буряадһаа нэмэбэ. Жэшээлхэдэ, Юрий Петровский, Николай Зайцев, Леонид Ельцов, Александр Тарановский гэгшэд болоно. Эдэнь бултадаа «Ажалай резервнүүдэй» бүлгэмэй велосипедээр урилдагшад.*

** РЕСПУБЛИКАДАМНАЙ СССР-эй спортын 60 гаран мастернууд, мүн СССР-эй спортын хүндэтэ мастер бии.*

Тиихэдэ спортын 1-дэхи разрядтайшуул 500, харин 20 мянган хүн 2-дохи, 3-дахи разрядуудай спортсменүүд юм.

** СПОРТЫН мэргэжэлтэ судьянуудай тоо олошоржо байна. Манайда Бүхэсоюзна категориин 3 судья. Республиканска категориин (РСФСР-эй) 40 судья, мүн 157 нэгэдэхи шатын болон 3 мянга гаран юрын судьянууд тоологдоно.*

** МАНАЙ республика дотор 19 стадион, 210 футболой, 350 баскетболой, 746 волейболой, 150 комплексно спортивна талмайнууд бии. Саһанай 50 станци, туризм болон элүүржүүлгын 21 бааза, лагерьнууд тоологдодог.*

141 спортзалнууд баригданхай.

** МЯХАНАЙ комбинадта, цементын заводто, Зэдын комбинадта, технологическа болон культурын институдуудта, мүн ой модоной техникумдэ спортивна залнуудай барилга эхилэнхэй.*

Улаан-Үдэ хотодо тамаралгын 3 бассейн нэмэгдэжэ баригдаад, Уһанай станци, хүнгэн атлетикын манеж болон бусадшье барилганууд бодхоогдохо юм.

ХҮҮГЭДЭЙ БЭЛЭГ

Багдаринай хүүгэдэй саадай хүдэлмэрилэгшэд түрэл хизаар, түрэһэн Буряад оронйоо, тэрэнэй тоё һайхан национальна искусствада дуратайгаар хүүгэдые хүмүүжүүлнэ.

Саадые даагша Надежда Федоровна Черниговскаягай хүтэлбэри доро тэндэхи хүүгэд «Мини Буряад орон», «Түрэл хизаар нютаг» гэһэн альбом, зураг, угалза болон бусадые тон һайханаар шэмэглэнэ. Тэрээн соонь Буряад оронойомнай үзэсхэлэн һайхан байгаали, Буряад арадайомнай ажабайдал харуулагдана. Энэ хадаа Октябриингаа һайндэртэ хүүгэдэй бэлдэһэн бэлэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. Черниговская хүүгэдтээ хамта хэһэн бүтээлнүүдээ хаража байна.

В. ЧУНАВЛЕВОЙ фото.

„НОГООН БАЗААР“ ЯМАР БОЛОХОБ?

Улаан-Үдын «Ногоон базаар» тухай дуулаагүй хүн Буряад оронноймнай алишье нютагта байхагүй ёһотой. Юуб гэхэдэ, колхоз, совхозуудһаа, үмсынгшье ажахыһаа янза бүриин эдеэ хоол, орооһо тарян эндэ асарагдажа, ниислэл хотымнай ажалшадта дэлгэгдэдэг гээшэ.

Теэд хэнэйшье мэдэһээр «ногоон базаарай» наймаанай байра, лабазууд мүнөө болотор «нэмһэг», задагай барилгатай байна. Илангаяа үбэлэй сагта наймаагаа «найман хүл дээрээшье» гүйсэтэйгөөр ябуулжа бусаһан хүн нютаг нугынхидтаа «ногоон базаарай» һониниие дуулгахадаа, «хүлдэн алдаһан амиды голоо» хэзээдэ дурдадагынь мүн лэ мэдээжэ.

Үнэхөөрөөшье январь һарын янгинама жабар соо хабтагай хабһатай халхабша-сарайн сэбдэг шулуун шала дээрэ зогсожо, наймаа хэхэ бэрхэтэй.

Һаяшаг суута «ногоон базаарай» гол байранууд дууһан задалагдажа, һууриинь талмайе теодолидой тодо харасаар геодезист хүбүүд эсхээд, бульдозеристнүүдтэ даабари үгэбэ. Энэ хадаа 834-дэхи мостопоездын барилгашадай түрүүшын отряд «Бурграждан-проектын» баталһан, орон соогоо мэдээжэ ехэ городуудайхидал адли колхозно дэлгүүрэй барилга эхилбэ гээшэ.

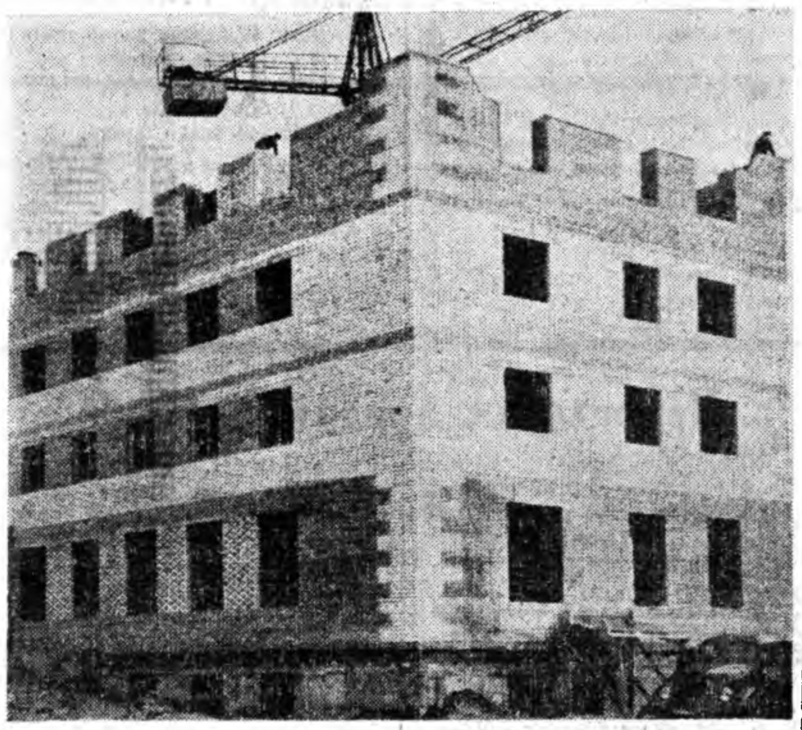
Буряадай ниислэлдэ нээгдэхэ колхозно шэнэ дэлгүүрэй хушалтатай хоёр дабхар байра түмэр-бетоноор, шэлээр зүйгдэн хэгдэхэ байна. Тэрэнэй нэгэдэхи, хоёрдохи дабхарнуудаар 520 наймаалагшадай нэгэ доро ажаллаха лабазууд, мүн дэлгүүрэй захиргаанай газарнууд байрлаха юм. Газар дорохи байра соонь холодильна түхеэрэлгэнүүд, мяха шалгалтын станци болоод шэгнүүрнүүдые үгэдэг таһаг хэгдэхэ. Мүн дабхарнуудай хоорондо ашаа үргэхэ, буулгаха лифтнүүд табигдаха.

88 метр утатай, 42 метр үргэнтэй талмай эзэлхэ энэ байшан дулаалагдаһан, коммунальна шухала түхеэрэлгэнүүдтэй байха. Мүн тэрэниие тойруулаад элдэб зүйлэй таримал модод һуулгагдаха, Куйбышевай нэрэмжэтэ үйлсэ талаһаа орохо гол үүдэндэнь дүтэ автомашинануудай байха тусхай газар түхеэрэгдэхэ юм.

— Шэнэ дэлгүүрэй хоёр жэл соо хараалагдаһан барилгые 834-дэхи мостопоездын коллектив жэл хахадай турша соо дүүргэхэбди,—гэжэ мэдүүлнэ гээд, дэлгүүрэй директор Аркадий Петрович Коробенко омогорхон хөөрэнэ.

Гадна шэнэ дэлгүүрэй дэргэдэ хүдөө нютагуудһаа ерэгшэдтэ 98 оротой гостиница нээгдэхэ байна. Тэрэнэй доодо дабхарта кафе-столово түхеэрэгдэхэ. Тэрэ гостиницые барилгын управлениин 3-дахи СМУ бариха.

Б. ЖАНЧИПОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хүдөөгэй ажалшадай байха гостиницын барилга.
Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

ДУУЛАА ҺЭН ГҮТ?

Эгээн эртэ урдын арһан бүмбэгын бии болоһон саг манай үе галаб хүрэтэрхи 2500 ондо хабаадана. Тэрэ бүмбэгын дүрсэ Эгейскэ далайн Самофранска арал дээрэ һүүлэй жэлнүүдтэ олдоһон байха юм. Шабар табличка дээрэ зурагдаһан бүмбэгэ баскетболой гү, футболой түхэлэй спортивна ямар нэгэн наадanай бүмбэгэ байһаниие элирхэйлнэ. Эдэ наадан эртэ урдын грекүүдтэ мэдээжэ байһан. Эртэ урдын бүмбэгэ мүнөөнэйхидэл һөөлжүүлэн шушуууртуулжа эсхэгдэһэн арһаар зүйгдэһэн байха юм.

Футболоор уласхоорондын түрүүшын мүрысөөн 1872 ондо Англи Шотланди хоёрой суглуулагдамал командануудай хоорондо үнгэргэгдэһэн байна.

(Календарьһаа абтаба).

Мэргэжэлтын зүбшэл

ЭНХЭ ЭЛҮҮР ЯБАХА ГЭБЭЛ...

Хүн бүхэн элүүр энхэ, задарюун хүсэтэй, мүн һэргэлэн залуу, ямаршье ажал хүдэлмэри хэхэ хабатай ябаха дуратай гээшэ. Гэбэшье өөрынгөө бэеын элүүр энхэдэ һаналаа ёһотоор хандуулдаггүй зарим нүхэд ушардаг. Зарим нэгэн хүдэлсэ багатай ажабайдал эрхилдэг тула, хэмһээ урид үтэлхэ сагаа үзэдэг байна.

Бүхы наһан соогоо ажал хэхэ аргатай, һонор бодолтой байха гээшэ хүнэй гол шухала, дүүрэн жаргал мүн.

Түрэхын эрэмдэг дутагдалтайшуулһаа бэшэ хүн бүхэн бэеынгээ адли тэгшээр хүгжэхэ, хатуужаха мүн хүсэ шадалаа дүүрэн эдлэхэ арга боломжотой гээшэ. Энэ талаар физкультура, спорт хэмгүй ехэ аша туһа үгэхэ байна.

Физкультура эрхилхэдэ зүрхэнэй сохисо эрид һайжаржа, һудаһанууд соохи шуһанай даралта дээшэлээд, тон хэрэгтэй бодосуудайнь һэлгэлтэ ехэдэдэг гээшэ.

Энхэ задарюун ябаха гэбэл, нэн түрүүн үдэр бүриин гурим нягтаар сахиха хэрэгтэй. Саг соогоо эдеэлхэ, унтаха, махабадынгаа һэргэхын гү, али амархын тулада байра байдалаа, ажалаа элүүржүүлгын шанартай болгохо. Мүн өөрынгөө болон ниитын ариг сэбэрые сахиха, физкультура, спортоор бэеэ үргэлжэ һорихо хэрэгтэй.

Зүбөөр табигдаһан үдэр бүриин гуримда үглөөнэй гимнастика шухала һууринуудай нэгые эзэлхэ байна. Бэе махабадада элүүржүүлгын энэ зүйл хүн бүхэнэй бэеын тамирһаа удаан, түргэнөөрөө дулдыдаха ёһотой. Жэшээлхэдэ, һулаар хүгжэнги бэетэй, уушхан, зүрхэ-һудаһанай болон нервнэ үбшэндэ ядардаг хүн—10 минутын, бар хүсэнэй хүдэлмэридэ ябадаг элүүр энхэ хүн—15—20 минутын туршада тамир хүсэ зангидалгын үглөөнэй гимнастика хэхэ ёһотой. Харин тиихэдэ урда тээнь физкультурада хабаададаггүй, хүндэ хүшэр ажал хээгүй ябаһан наһажаал хүн амаржа байгаад, яаралгүйхэн 10—12 минутын туршада гимнастика хэхэ зэргэтэй.

Үглөөнэй гимнастикын удаа уһаар бэеэ сүршэхэ, аршаха шухала. Элүүржүүлгын энэ шатые түргэн үнгэргэгдэхэ зэргэтэй. Тиихэдээ уһанай температура хүнэй бэеын хүйтэн дулаанда дадаһанһаа дулдыдаха ёһотой. Удаань бэеынгээ арһанай улайтар үрижэ аршаха шухала.

Ажалладаг газарайнгаа дүтэһаа, үдэшэ, үглөөниинь ябагаар яаралгүйхэн ябахада ехэ ашатай. Ямаршье ажал хүниие эсээдэг ёһотой гээшэ бэзэ. Физкультура, спорт эсэлгые усадхаха үнэн арга мүн.

Хүн бүхэн ямаршье ажалтай, наһатай байг—ажал дээрээ хэхэ гимнастикые мартажа болохогүй. Хүдэлмэриин үедэ 2—3 хүшэр бэшэ гимнастикын упражненинүүдые хэхэдэ, бэеын хүдэлсэ багатай байһан хубинуудай шуһанай эрьесэ эршэдэдэг. Гадна сэбэр агаарта сэнгэжэ ябалга, хүдэлсэ ехэтэй наада эрхилээд ябабал мүн лэ ехэ удха шанартай юм.

Ажалай үдэрэй һүүлээр гэртээ түлеэ хюрөөдэхэ, хахалха, газаагуурхяа хамаха, мүн огород, саад соогоо ажаллахада һайн.

Унтахынгаа урда газаагуур яаралгүйхэн ябахада үргэлнэ нойр гүнзэгы байжа, бэе ехээр амардаг гээшэ.

Амаралтын үдэр хадаа энэ үгын дүүрэн удхатай байха ёһотой. Зарим хүн ажаһуудалайнгаа элдэб хүдэлмэри, хэрэгүүдые амаралтынгаа үдэр бэелүүлхээр хойшолуулдаг. Энэ буруу. Амарха үдэр ажалша хүнэй һайндэр байха ёһотой.

М. ТАРАСОВА,
физкультурна диспансерай ахалагша врач.

ЗАИР ОРОО...

З. ВЕСНИНАГАП фото.

ГЭМЭЭ АМСАХАНЬ

«Забайкалец» колхозой (Мухар-Шэбэр) тарянанай складые даагша И. А. Калашников гэгшэ үдэр бүри архидажа, ажал хүдэлмэридөө хайша хэрэгээр хандадаг байгаа. Архиин арбан гурбан жолоодо орёолдоһон Калашников үнгэржэ ерэхэдээ хамтын зөөридэ хомхойроо. Тэрэ сентябриин 24-дэ И. А. Кудрящевтой хамта хахад литр спирт хооһолһонойнгоо удаа, колхозой амбаарһаа табан мэшээг шэнииисэ хулууһан байха юм. Тиигээд орооһоёо тээрмэдэ татажа, талхан болгоод, хоёрыень өөртөө, үлдэгшэ гурбыень Кудрящевтоо үгэхэ гэжэ шиидэһэн байгаа.

Колхозой зөөридэ хара һабараа хүргэжэ, 446 килограмм шэниисэ хулгайлагшад холо ошоогүй. Тэдэниие колхозой гэшүүд барижа, хулууһан орооһыень һөөргэнь амбаарта тушаалгаба.

Хамтын зөөридэ хомхолзогшод арадай сүүдэй һандали дээрэ һаяар һуужа, гэмээ амсахань.

А. БОРИСОВ.

Редакторай орлогшо Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора — 23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата — 27-37, отделов: сельскохозяйственный — 47-59, 35-14, промышленный —48-89, 33-61.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни —40-49, идеологический — 24-74, 60-21, советского строительства и быта — 34-93, рабселькоров и писем — 25-41, 38-30, информации—34-05 и перевод—24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н02009. Зак. № 1044.